

לקראת שבועת מלכתא



פנינים לפרשת וישלח | גליון מס' 302 | תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה' | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

כאשר רב אהרן-לייב שמע מפיו את תכנית הנסיעה, אמר: "ליפא, כיון שאתה יוצא לאמריקה, הייתי מעוניין לעשות אתך עסק...". ר' ליפא הסתכל על ראש הישיבה, וראש הישיבה הביט עליו בחזרה, ממתין לתגובתו. "מצוין..." - הגיב ר' ליפא בחיוך מלא תמיהה. "ליפא, זה עסק רציני..." - אמר לו. "זה עסק, שאתה יכול להרוויח מיליון דולר מזומן" - חידד רב אהרן-לייב את המתח...

העסקה הגדולה שמרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל, הציע לר' ליפא ישראלזון שליט"א



"כִּי חַנּוּנֵי אֱלֹקִים וְכִי יֵשׁ לִי כָל" (בראשית ל"ג, י"א)

מעשה שהיה בעניי ושמרן רב אהרן-לייב, שהיה לעשיר בתבל. אחד משכניו, שמו הרב ליפא (הרב ליפא ישראלזון, בנו של הגאון רבי יוסף ישראלזון, נכד מרן הגרי"ש אלישיב וקרוב לליבו של רב אהרן-לייב), התעתד לצאת מארץ ישראל למטרה חשובה, ולנסוע לאמריקה.

שם בארה"ב, כידוע, נפגשים פנים אל פנים עם אליל הכסף, הזהב והדולרים. לפני כל נסיעה, נהג להיכנס לסבו מרן הגרי"ש אלישיב ולמרן רב אהרן-לייב, לקבל עצה וברכת הדרך. גם כעת הוא עמד בחדר (ברחוב חזון איש 5), כדי להצטייד בברכה המחממת והמעודדת.

אך הפעם שלא כתמיד. המתינה לו הפתעה:

כאשר רב אהרן-לייב שמע מפיו את תכנית הנסיעה, לפני שהושיט לו יד לברכת הצלחה, נתן בו מבט היורה גיצי חכמה ואמר:

"ליפא, אתה יודע מה? כיון שאתה יוצא לאמריקה, הייתי מעוניין לעשות אתך עסק...".

ר' ליפא הסתכל על ראש הישיבה, וראש הישיבה הביט עליו בחזרה, ממתין לתגובתו.

"מצוין, ראש הישיבה מעונין לעשות איתי עסק... מצוין!..." - הגיב ר' ליפא בחיוך מלא תמיהה.

"ליפא, זה עסק רציני!..." - אמר לו.
 'אלו עסקים כבר אפשר לראש הישיבה לעשות עם אברך כמותי...
 אולי יש כאן לועג לרש? חשב לעצמו.
 "זה עסק, שאתה יכול להרוויח מיליון דולר מזומן", חידד רב אהרן-לייב את המתח.
 ר' ליפא הפסיק לחייך במבוכה. והרהר בקול: "מה ראש הישיבה רוצה ממני, מה כוונתו?...".
 "זה לא צחוק זו עסקה של ממש..." התעקש רב אהרן-לייב.
 נו, נו...
 שקט שלפני עסקאות גדולות, דממה.

"האם אתה פוגש גבירים באמריקה?"

ר' ליפא השיב בחיוב.

"גם גבירים גדולים?"

"זה בתכנית שלי לפגוש כאלו".

"תיפגש גם עם מיליארדרים?"

"לכאורה כן" - השיב ליפא.

"שמע נא: אם אתה פוגש שם באמריקה גביר יותר גדול ממני, אתה

מקבל מאיתי מיליון דולר מזומן...". מיליון דולר!!

ר' ליפא כבר לא ידע מה קורה וכיצד עליו להגיב. הוא הסתכל על רב

אהרן-לייב בחיוך נבוך - - -

שני הצדדים של העסקה, הביטו זה על זה.

ואז הגיעה הפתעה:

התרומם רב אהרן-לייב מכסאו, לקח את ר' ליפא בידו - יד ביד, והחל

לפסוע בבית.

נעמד סמוך למקרר.

פתח הרב את המקרר, ממש כך, והצביע על התכולה בשאלה: "תאמר

לי, האם חסר כאן משהו? יש ב"ה אוכל ליום יום, מאכלים לשבת.

בבקשה, תבדוק ותחפש האם חסר דבר נצרך ומועיל בשבילי, שאין

כאן".

משם פסעו ונעמדו ליד ארון הבגדים.

פתח רב אהרן-לייב את הארון: "ראה כמה בגדים יש לי, לשבת ולימי

חול, קיץ ולחורף, וכי חסר משהו?!"

נכנס איתו יד ביד למטבח. הצביע ראש הישיבה על מה שיש בו: "כלי

בישול, כלי אכילה, כל מה שצריך, מה אין לי כאן? גשמיות - לא חסר

לי כלום!". ואז הוסיף בלחישת: "וברוחניות אני משתדל לעשות מה

שצריך...".

אחז בחוזקה בידו של ר' ליפא: "ליפא, אני שואל אותך, האם יש אדם

בעולם עשיר יותר ממני?! ואם בכל זאת תמצא שם באמריקה, תקבל

מה שסיכמנו!".

התיבות הללו נאמרו בעוצמה, בעוז ובגבורה.

הרב ליפא היה נסער. הוא היה בערפול חושים קל. קד קידה, הושיט יד

ונפרד לשלום ולברכה, ויצא לשדה התעופה.

בדרך ל"שדה התעופה" מלמל הרב ליפא לעצמו שוב ושוב את

המשפט: "גשמיות, יש לי הכל, לא חסר לי כלום! וברוחניות אני

משתדל לעשות מה שצריך".

המטוס המריא, יצא לדרך. לחפש את העשירים של העולם...

החיפושים

היה הרב ליפא מתוקף תפקידו, עובר בארה"ב מאיש לאיש. מחצי

מיליונר למיליונר, וממיליונר ל... מיליארדר להשיג כספים, ובתוך

ניסה גם את מזלו למצוא את העשיר הגדול בעולם, יותר מרב אהרן-

לייב.

ולא מצא.

האחד סיפר לו על מתח רב ובעיות עם עורכי הדין שלו. השני, היה

נראה כבר יותר מאושר, אבל גילה את אוזנו כי מכרסמת לו בחיים צרה

מתמשכת בתוך הבית, גם ילד שעבר תאונה ה' ירחם. לשלישי בכלל

לא היתה מנוחה, כי יש לו מיליארד ורוצה שני מיליארד, הוא בריצה

מטורפת אחרי הכסף.

יום אחד הוא עמד בפתח הטירה של אחד מהגדולים ביותר, שכדי

להגיע לחדר שלו, נסע בתוך הטירה במשך כשש דקות. הוא חשב

כל הזמן לעצמו 'הנה הגעתי לעשיר ביותר בין היהודים'. בעיצומה של

הפגישה הידידותית, לוחש לו המיליארדר אמירה בלתי צפויה: "אם

רק תבטיח לי חודש אחד של רוגע ושלווה, אתן לך כעת צ'ק על 3

מיליון דולר" (הרבה יותר ממה שהרב שטיינמן הבטיח לו). כמה מסכן

האיש...

לקראת הטיסה בחזור לארץ הקודש, היה לו רגע מביך עם מיליונר

שהתאונן קשות, ואמר: "לא אתה ולא שכמותך חברים שלי, כולכם

ידידים של הכסף. הנני אדם בודד ללא ידידים. אין לי כבר אמון באיש,

וגם לא בבני משפחתי הקרובים כרעייתי והילדים, כי הם מכבדים

ואוהבים אותי בגלל הכסף, עם אינטרסים, אין לי ידיד אחד לרפואה

בעולמי!".

ר' ליפא שב מחו"ל

לאחר שהרב ליפא שב ממסעו, נכנס לקבל ברכת שלו' עליכם מרב

אהרן-לייב, ועדכן אותו: "עדין לא מצאתי. האם העסקה שבינינו

תקפה גם לנסיעה הבאה?" - שאל.

"בוודאי!", היתה התשובה.

"אז אני ממשיך לחפש..." - אמר, ועל פניהם של שני צדדי העסקה,

התפשט חיוך (חיוכו של רב אהרן-לייב היה, חיוכן של צדיקים שבכל

דור, שהראה הקב"ה לאדם הראשון, שמובא באבות דרבי נתן פרק

לא: "מלמד שהראו הקדוש ברוך הוא כל הדורות, שעתידין לצאת

המשך בעמוד 28

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעיי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו



הוחלט ביניהם שאותו ידיד ילך לצידו של ר' בן ציון פלמן, בזמן שצועד ברחוב, ויאמר לו כי יש יהודי יקר שאינו רוצה שהרב יראה אותו בעת השאלה, ומצד שני הוא מעוניין לשמוע תשובה מהרב באופן אישי, והנה היהודי נמצא כעת מאחורינו. שניהם היו משוכנעים שהרב פלמן לא יסובב את ראשו, ולו רגע אחד...

מושגים גבוהים של שלימות במידות טובות, של הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל



"ויבא יעקב שלם" (בראשית ל"ג, י"ח)

"שלם בגופו..., שלם בממונו..., שלם בתורתו..." (רש"י)

יהודי בר אוריין מנכבדי קהילת 'נחלת משה', שם כיהן הרב פלמן כרב, סיפר על חופשת קיץ נדירה של הרב. וכפי שסיפר לנו, כך נספר לכם, כמעט מילה במילה:

אותו יהודי שיחי' נכנס לבית הרב, בעיצומם של שלושת השבועות, לקראת חודש אב, והניח כסף על השולחן. פתח ואמר: "כבוד מורנו ורבינו, הנה כסף לרב עבור קניית מזוגן, שייהיה בבית שלכם לפחות מזוגן אחד!".

היה זה בימים ההם, לפני חצי יובל שנים, כאשר עוד היו בתים רבים בבני ברק שלא היה בהם מזוגן. וכמובן שאחד מהבתים הללו היה בית הרב פלמן.

הרב פלמן חיבב את כוונתו ואת רצונו לתת לו מזוגן, והגיב: "תודה! ישר כוח! אבל כעת אני לא יכול להתקין מזוגן, כי אין לי אפשרות לחבר את המזגנים לגנרטור שבת, ופירוש הדבר, שבשבת נאלץ לשבות בחום, לעומת ימי השבוע הממוזגים, וזה ההיפך מכבוד שבת, לכך אינני יכול לקחת את הכסף!".

היהודי לא רצה להחמיץ את ההזדמנות ליהנות תלמיד חכם מנכסיו, שזו זכיה רבה הנותנת חיים, לכן אמר לר' בן ציון: "עם כל זאת אשאיר את הכסף ביד הרב, לדידי הוא כבר שייך לרב. ויעשה הרב בכסף מה שליבו חפץ".

הרב הרחר רגע קצר, ולא סירב. ר' בן ציון לקח את הכסף, ואף הסביר מדוע ולשם מה הוא לוקח. וכך אמר:

"היות שמדי שנה אני נוסע למושב 'בית מאיר' לנוח כשבועיים בחודש אב, אקח את הכסף לענין זה של החופשה".

היהודי הנכבד שמח לשמוע כי הרב יהנה מהכסף, ומיד החל לפסוע לכיוון דלת היציאה.

ואז הוא שומע דברים תמוהים ומרתקים:

חתנו של הגאון ר' בן ציון, שקודם לכן ישב בשתיקה בצידי החדר, התקרב לשולחן של הרב ותמה בקול: "לשם מה השוער צריך כסף לחופשה במושב 'בית מאיר'? הרי המקום ניתן לנו חינם אין כסף,

בנדיבות ליבו של ראש הישיבה. אנו מתאכסנים בחדרי פנימיה של בחורים (כפי שהם נראים) ללא תשלום. אפילו הנסיעות מבני ברק עד 'בית מאיר' לא עולות פרוטה, כי רבי ישראל פלמן - אחיו של השוער, מסייע אותנו ברכבו, אם כן לשם מה אנו צריכים כסף, ועוד כסף גדול?!..."

התמיהה היתה תלויה בחלל הבית.

היהודי הנדיב, לא היה מסוגל ללחוץ על ידית דלת היציאה. עמד בצפייה לשמוע מה תהיה התשובה.

ר' בן ציון היה גאון השתקנים, אבל לנוכח תמיהה כזו נאלץ לענות, והנדיב שומע. התשובה: "אתה צודק, לא עולה לנו כסף. אך אסביר לך מה שקורה כאן:

"מדי שנה אני יוצא להחליף אוויר בהרי ירושלים, אמה סבורה שזה מאד חשוב לבריאותי, ובאמת אני מרגיש שהדבר מועיל. אבל, בקהילתנו יש משפחות שזקוקות גם הן לצאת קצת עם הילדים, הם חייבים את זה, אך אין להם פרוטה! תמיד כאשר אני נוסע לבית מאיר, המנוחה והאוויר מהולים בכאב ולא מיטיבים איתי לחלוטין, היום אשלח להם כסף, שיוכלו גם הם לצאת קצת עם הילדים. או אז המנוחה והאוויר ב'בית מאיר' בשנה זו - יהיו מושלמים! נופש טוב וראוי! בעזרת ה' נחליף כוחות ותהיה לנו אפשרות לשוב רעננים".

שניהם היו משוכנעים שהרב פלמן לא יסובב את ראשו באופן אינסטינקטיבי, ולו רגע אחד. וכך, השואל ישאל בקול כשהוא הולך מאחור, והרב פלמן ישיב בקול ופניו לא יראו ולא יסתובבו. כך עשו.

ואכן כך היה. ר' בן ציון קלט מיד את מהות המצוקה של האיש, לא הניע את ראשו, וביקש שהאיש יתחיל לשאול. לאחר שהשאלה נשמעה, חשב ר' בן ציון מספר דקות. הם המשיכו בפסיעות איטיות האחד לצידו של הרב והשני מאחורי הרב. ואז הרב השיב בקול רם, כמובן עם הראש לפניו: "תתנהג בוותרנות, ובמקרה הזה (כמו ברוב המקרים) הוותרנות תסלול לך כאן את הדרך הנוחה, הבעיות ילכו ויפחתו עד שייעלמו כליל. זו הדרך המועילה!" השיח הסתיים. הרב המשיך בדרכו ישר. האיש שמע לעצת החכם, וויתר, והבעיות הלכו, נעלמו והתאדו.

העיניים אינן משוטטות

בשולי ההליכה הזו, יצוין כי בבני ברק שלפני חצי יובל, עוד הכירו יהודי ששלט בעצמו כמלאך: רבי דוד פוברסקי זצוק"ל, ראש ישיבת פוניבז'.

העיניים, האישונים שלו - כאילו מחוברים בברגים - לא נטו סתם כך, לא ימינה, לא שמאלה ולא למעלה. והראש? לא היה זו אלא בהוראה מיוחדת. רק אחרי 'ישיבת צוות' - בה השתתפו כל תאי הראש והגיעו בסוף לכלל החלטה: כעת יש להניע את הראש ימינה או שמאלה - רק אז הראש הסתובב.

הגאון רבי דוד פוברסקי, היה עובר מידי יום ליד הקיוסק למכר שתיה ועוגות ('כיכר הישיבה' ברחוב הרב דסלר), בדרכו לישיבה. הבחורים שהיו באותה עת בקיוסק כדי לקנות עוגה או סיגריות, לא היו נחבאים ממנו ביראת כבוד, אלא רק מצטופפים בצד בדרך ארץ עד שראש הישיבה יעבור. היה מובטח להם שהוא לא יסתכל ימינה או שמאלה, ולא היה להם צורך להסתתר או להתחבא. הם הכירו בכך שהוא פוסע עם עצמו ועם תורתו, ואינו פונה בשום אופן לשום צד.

רבי בן ציון דיבר פעם על אודות הנהגתו זו של רבי דוד פוברסקי, וסיים: "זה תענוג עצום, לנהוג כך לא לסובב את הראש". תענוג אמיתי...

העז פלוני לתמוה: "מנין לך הרב פלמן שזה תענוג של ממש להתנהג כך?"

"בבקשה, תנסה ותטעם, זה ממש ככה!", אמר.

כלומר? אני מדבר מנסיון....

מי שהכיר, ידע כי ר' בן ציון פלמן, רכש גם הוא אחוזים גבוהים של שליטה על נענועי האישונים והראש, שיהיו קודש למחשבות קדושות ולא ינועו שלא לצורך.

אז מה הפלא שהיה ברור לאותו יהודי, כי הרב פלמן ילך וידבר איתו אך לא יראנו כלל? הוא הכיר את ר' בן ציון!

(מתוך הספר 'ספר ללא שם')

התמיהה היתה תלויה בחלל הבית.
היהודי הנדיב, לא היה מסוגל
ללחוץ על ידי דלת היציאה.
עמד בציפייה לשמוע מה תהיה
התשובה. ר' בן ציון היה גאון
השתקנים, אבל לנוכח תמיהה
כזו נאלץ לענות, והנדיב שומע

יצא מהחדר חתנו של ר' בן ציון בכפיפות קומה, יצא מהבית היהודי נדיב הלב. ונשם לריאותיו אוויר פסגות. מושגים בבין אדם לחברו.

הילכו שניים יחדיו איש אחרי רעהו!?

יהודי בני ברק היה נתון בבעיה אישית מפותלת. חלק מהבעיה היה בכך, שמיאן לשוחח עליה עם איש, בוודאי לא עם אנשי יעוץ. הוא חשש שמא מישהו יידע על כך. וכיון שכך היה קבור עם צרתו בתוך עצמו. וזו לפעמים, צרה גדולה יותר מהבעיה עצמה... אין לו את הסייע הנצרך, שהרי נאמר: "דאגה בלב איש ישיחנה" - לאחרים.

אחד מחבריו הקרובים הבחין במצוקתו ושוחח איתו עליה. היהודי אמר לו בחרדה כי אכן הוא חושש להתייעץ עם 'אדם גדול': "אני פוחד שהדבר יתוודע, ואין לי אמון בשום אדם שהסיפור שלי ישתמר בסודי סודות".

הידיד הבריק לאמור: "וכי אתה לא נותן אמון, לדוגמא, בר' בן ציון פלמן? וכי הוא יספר לאיש!?"

שמע היהודי את השם, ולא יכול היה להכחיש כי ממנו אין לחשוש. אך עדיין התחמק ואמר, כי עם כל זאת הוא מתבייש לשאול שאלה אישית כל כך לא נעימה. "זה מסובך בשבילי, הייתי מעדיף שר' בן ציון בכלל לא ידע מי השואל..." - אמר.

לאחר מחשבות, הגה ידידו רעיון נוסף מבריק: הוחלט ביניהם שאותו ידיד ילך לצידו של ר' בן ציון בזמן שצועד ברחוב, ויאמר לו כי יש יהודי יקר שאינו רוצה שהרב יראה אותו בעת השאלה, ומצד שני הוא מעוניין לשמוע תשובה מהרב באופן אישי, והנה היהודי נמצא כעת מאחורינו.

באחרית ימיו, אמר מרן הגרא"מ שך זצ"ל פירוש מבהיל על הסיבה לחלוקה שעשה יעקב, מדוע הציב את השפחות וילדיהן בראשונה. הסיבה לכך: כיון שביזו אותם, ואם כן, כיון שהם מבוזים - הרי שהקב"ה יהיה לצדם וישמור עליהם יותר מכל האחרים, ולכן אפשר להציבם במשלחת הראשונה לעשיו...

אוצרות ופנינים מהגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א



ההתדבקות בדרכיו של הקב"ה, עשויה להביא את האדם לשנות את התייחסותו לאנשים אומללים וקשי-זום, בדיוק כפי שהקב"ה עצמו עושה. הבה נשמע דברים מבהילים שאמר מרן הגרא"מ שך זצ"ל באחרית-ימיו, ונלמד גם אנחנו כיצד להתנהג עם האנשים הללו: בפרשת 'וישלח' (בראשית, פרק ל"ג פסוקים ו'-ז') מגלה לנו התורה, שכאשר יעקב אבינו נפגש עם עשיו, הוא בחר תחילה בשפחות ובילדיהן, דהיינו שהם ייגשו ראשונים לעשיו; המשלחת השניה היתה של לאה וילדיה, "ואחר ניגש יוסף ורחל וישתחוו". וההסבר לסדר זה הוא כפי שרש"י מביא, ש'אחרון אחרון חביב'. ושואלים המפרשים, איך אפשר להפלות בין דם לדם? האם בגלל שהאחד פחות חביב מהשני, מותר להציב אותו במקום יותר מסוכן?

עובר לצד השני של המדרכה

כדאי להתעכב קצת על היסוד הנ"ל של מרן הגרא"מ שך זצ"ל, ולהחדירו אל תוך ליבנו. שהרי מי אינו מודע לכך, שמטבעם של בני אדם שהם אינם מחבבים את האנשים האומללים וקשי-היום! כל אחד מעדיף להיות ליד אנשים נחמדים, חייכנים ולבביים. אבל כשהוא נתקל עם מי שאפוף בצרות, הוא מעדיף לעבור לצידה השני של המדרכה. למה? - ככה! כי יותר נעים לדבר עם מי שפניו קורנות מאושר. ברם, שמחה גדולה צריכה להיות לנו, ביודענו שאצל השי"ת העניינים פועלים בדיוק הפוך. פסוקים רבים מביעים את מידותיו של השי"ת, המחבב דווקא את העני והאומלל, את הדך ואת הנכלם, ואת כל מי שהעולם אינו מאיר לו, לכאורה, את פניו. גם בסליחות אומרים: "רחמנא דעני לעניי, ענינא" - פירוש, ה' העונה לעניים, תענה לנו; "רחמנא דעני למכיכי רוחא, ענינא" - פירוש, ה' העונה לשפלי-רוח, תענה לנו. למדנו, שאחת ההגדרות המובהקות של בוראנו יתברך ויתעלה היא - שהוא מקשיב לאומללים ולמסכנים. ברום דרגתו, ומשמי-שמים, כשאינספור מלאכים ושרפים מקיפים אותו, מעדיף השי"ת להביט אל נכאי-היום הללו, ולסייע להם במועקותיהם. ההיפך הגמור, מדרכם של בני אדם. ולכן, דווקא

באחרית ימיו אמר מרן הגרא"מ שך זצ"ל פירוש מבהיל. בספר ישעיה (נ"ז ט"ו) נאמר: "כי כה אמר רם ונשא וכו' מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים". דהיינו, שלא כמו שנוהגים אנשים, שכאשר הם רואים אדם שפל-רוח, מתרחקים ממנו ואינם חפצים בקרבתו, השי"ת מתקרב יותר ויותר אל אדם כזה ושוכן בקרבו, ואף משרה את שכנתו עליו. "זו הסיבה", הסביר מרן ראש ישיבת פוניבז' זצ"ל, "לחלוקה שעשה יעקב. את השפחות וילדיהן הציב בראשונה, כיון שביזו אותם, והראיה מהפסוק בפרשת וישב (בראשית, ל"ז ב') 'והוא נער את בני בלהה', ומסביר רש"י - 'כלומר רגיל אצל בני בלהה, לפי שהיו אחיו מבוזין אותן והוא מקרבן'. "ואם כן, כיון שהם מבוזים, הרי שהקב"ה יהיה לצידם וישמור עליהם יותר מכל האחרים, ולכן אפשר להציבם במשלחת הראשונה לעשיו. אחר-כך הציב את לאה, כיון שהיא היתה אהובה פחות מרחל, ורק לבסוף את רחל..."

יש בדברים אלה כדי לעודד אנשים שבורי-לב, שיידעו שהשי"ת קרוב אליהם יותר מלאנשים אחרים, וקירבה זו יכולה להביא אותם למצב שבו יוכלו להתפלל בכוונה גדולה יותר, ולבקש מלפניו יתברך שישועים ויצילם מהצרה שבה הם מצויים.

האנשים הללו יכולים למצוא דלת פתוחה אצל השי"ת, יותר מכל אדם אחר.

ולכן, העצה היעוצה שאפשר לייעץ להם היא, לעזוב את כל השתדלנויות המזוועזעים אצל אנשים אחרים, ולהשתדל לזכות רק לקרבתו של אבינו שבשמים, שייטיב להם ויחלצם מכל צרותיהם ומצוקותיהם - יותר מכל השתדלנים האחרים.



כיון שדיברנו בענין האויבים הקמים עלינו, נציין שהאבסורד הנורא הוא, שיש עוד אנשים המשתעשעים ב'כוחי ועוצם ידי', וכשאירן מאיימת בשיגור פצצות-אטום לארץ ישראל, רח"ל, וגם אנשי-המקצוע יודעים שאסור לזלזל באיזמיהם, הם חושבים ואומרים, ש'לנו יש מטוסים יותר טובים, שבכוחם לפגוע בכל פינה באירן, גם בכור האטומי' - - -

כל ילד קטן בחיידר יודע, שלא כך צריכה להיות תגובתו של העם היהודי נגד האיזמים המזועזעים הללו! כל ילד הלומד את תורתנו הקדושה, יודע שרק בכוח-התורה, ובכוחם של גדולי התורה - שהבריאה משועבדת להם - נוכל בעזרת השם להתגבר על כל אויבנו הקמים עלינו! זו היתה האמונה שליוותה את עם ישראל במשך כל הדורות!

רחמנות, רחמנות של ממש צריכים לרחם, על כל מי שמסתמך על 'המטוסים החדשים', ומאזין להתרברבותם של 'הממונים על הביטחון' המציגים את פעולותיהם של מטוסי 'אדיר', ומתגאים בכך מול אומות העולם, תוך-כדי השמעת הצהרות של "כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה".

עוד זאת. גם אלה שאינם פוקדים בקביעות את בתי המדרשות, שמעו על ענני הכבוד שבצלם חסה העם היהודי. ברם, בניגוד למה שמקובל לחשוב שהמדובר במונח שמיימי, שלא ניתן כלל להשגתנו, אנחנו רוצים 'לגלות' שגם בדורנו אפשר 'לייצר' את העננים ששמרו על העם בעת לכתו במדבר, בארץ ציה וצלמוות.

גם בכוחנו-אנו 'לייבא' את השמירה הזו לארץ ישראל, ולהבטיח בכך הגנה לעם היושב בציון, מפני כל הטילים וטילי-הטילים המצויים בידי אויבנו.

כיצד?

את 'סודות הייצור' של ענני הכבוד מצאנו בספר 'שפתי צדיק' הכותב: "חוקי הטבע מאשרים כי האדים היוצאים מפיות שני אנשים אוהבים, מתחברים יחד באוויר. אהרן הכהן אוהב שלום ורודף שלום, בהשפעתו אהבו כל ישראל איש את רעהו, ומן האדים שעלו מפיות ששים ריבוא בישראל, התחברו יחדיו ונוצרו ענני כבוד בזכות אהרן", עכ"ל.

נתרגם זאת למלים שלנו: כאשר שני געים אוהבים נפגשים ומשווים יחדיו בחיבה וברעות, יוצאים מפייהם אדים רוחניים, והגם שעיני בשר ודם לא מבחינות בהם כלל - מתחברים האדים הללו יחדיו באוויר ומהם נוצרים ענני הכבוד, שבכוחם לשמור עלינו מכל פגע רע.

יש בדברים אלה כדי להתוות לנו דרך בחיים, ו'מרשם' בדוק ומנוסה

לחיזוק בעניינים שבין אדם לחברו.



"קטונתי מכל החסדים" ... (בראשית ל"ב, י"א)

נספר כאן על שאלה מעניינת שהגיעה אלינו: סטודנט לרפואה השתלם ברפואת שיניים, ולמד את כל הפרטים, אבל את התואר הרשמי של 'רופא שיניים' הוא לא יכול היה לקבל, עד שיוכיח בפני הממונים שהוא יודע לעקור שן.

הלה חיפש בנרות אדם שצריך או מוכן שיעקרו לו שן, ולא מצא. והנה, הוא מקבל הודעה מאביו ה'מתחנן' לפניו שיעקור לו אחת משיניו... "אני רוצה שתהיה לך פרנסה, ולכן בוא אליי ותעקור לי שן, וכך תוכל לעבוד כרופא שיניים", אמר האב.

השאלה היתה, האם מותר לעשות זאת לאבא? - אני חשבתי להתיר, כי כל האיסורים שנאמרו באבא, חלים רק כאשר האבא אינו רוצה שיעשו לו זאת, אבל כאן הרי האבא מתחנן!

שאלתי על כך את גיסי מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א, שהתבטא ואמר: "קשה לי להתיר זאת!", וחושבני שכונתו היא, שיש בכך זלזול כלפי האבא.

הוראה מיוחדת ששמעתי ממרן הגרי"ש אלישיב, בענין כיבוד הורים

הוראה מיוחדת שמעתי פעם ממו"ח מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, בענין כיבוד אב ואם. המדובר היה במקרה שאמא החלה לצעוק באמצע הלילה שאבדו לה השיניים התותבות, ועוררה גם את בנה משנתו על-מנת שיחפש את האבידה...

הבן חיפש וחיפש ולא מצא, ולבסוף נמצאו השיניים במקום כזה, שאף אחד לא יכול היה לחשוב עליו...

בלילה השני החלה שוב האמא לצעוק שנאבדו לה בגדים, ועוררה את בנה. כך בלילה השלישי, וכן הלאה.

הבן לא ידע מה לעשות, ועד היכן הוא מחויב בכיבוד אם.

והנה, גיסי מרן הגר"ח אמר, שכיון שיסודה של מצוות כיבוד הורים הוא הכרת הטוב, שהרי ההורים התאמצו לגדלו ולחנכו, והוא מחויב להשיב להם כגמולם הטוב, צריך אפוא לבדוק עד היכן הם-עצמם היו מתאמצים בחינוכם.

אם גם כאשר הילד היה מעיר את הוריו בלילה, והיה צועק שאבד לו חפץ פלוני, הם היו קמים לילה אחר לילה ומחפשים את האבידה - גם הבן מחויב לעשות זאת להוריו.

כשאמרתי זאת לפני מו"ח מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, אמר שהדבר נכון, רק לפי השיטה הסוברת שמצוות כיבוד הורים היא בין אדם לחברו, דהיינו כנ"ל, מצד הכרת הטוב. אבל מי שסובר שמצוה זו היא חיוב של בין אדם למקום - הרי החיוב כלפי ההורים הוא אינסופי, והבן צריך לעשות כל מה שהם מבקשים.

(קטעים מלוקטים מתוך הספר 'שבת בשמחה' בעריכת הרב משה מיכאל צורן שליט"א)

לפעמים בעת התפילה היה חומק אל תחת טליתו של אביו, שהיתה משולשלת על כל ראשו, כשפניו הקדושים מוסתרים בתוכה. בתור ילד קטן הוא השתוקק מאד להשתתף עמו בתפילתו, ושם ראה את אביו הצדיק שופך נהרות של דמעות בתפילתו הנרגשת!

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א, על כוחה של תפילה



"אֱלֹקֵי אָבִי אֲבָרְכֶם וְגו' קִטְנֵתִי מִכָּל הַחֲסָדִים וְגו', הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשׂוֹ" וְגו' (בראשית ל"ב, י"ג-י"ב)

הזוהר הקדוש בפרשה דידן (ח"א דף קסט.) לומד מפסוקים אלו סדר תפילה: ראשית, במה שהקדים יעקב אבינו עליו השלום שבח הבורא לפני בקשתו, ללמד שצריך איש ישראל לסדר תחילה את שבח הבורא, ורק אחר כך לבקש בקשותיו. שנית, שצריך לפרש בשפתי פיו בברור את תפילתו ובקשתו, ולא להסתפק בתפילה כללית בלשון כוללת של הצלחה.

אבי מורי בעל 'מעדני השולחן' זצ"ל, התייחס בגיל שמונה, ואינו זוכר הרבה מבית אביו הגאון הצדיק רבי גמליאל רבינוביץ, ראש ישיבת קישענוב זצוק"ל. בין הדברים שנתרו חרותם בזכרונו והיה מספר על כך תמיד, הוא בענין התפילה:

לפעמים בעת התפילה היה חומק אל תחת טליתו של אביו, שהיתה משולשלת על כל ראשו, כשפניו הקדושים מוסתרים בתוכה. בתור ילד קטן הוא השתוקק מאד להשתתף עמו בתפילתו, ושם ראה את אביו הצדיק שופך נהרות של דמעות בתפילתו הנרגשת! כל אימת שנזכר בכך, למרות שעברו כבר יותר משמונים שנה מאז, היה בוכה מחדש, באמרו שנשפכו שם שני נהרות של דמע!

ואכן גדל הנער, וברבות הימים נעשה לאחד מגדולי צדיקי הדור, הלא הוא הרב הקדוש רבי דוד מלעלוב זצוק"ל. ללמדנו עד היכן מגעת כוחה של תפילה אבות ואימהות על בנים. יש להרבות בבכיות ותחנונים להצלחת הבנים והבנות בכל ענייניהם לטובה ולברכה.

תפילתו של מורנו, הגאון הצדיק רבי זונדל קרויזר זצוק"ל, היתה בדבקות פנימית, ותמיד קבועה ומסודרת. בהזדמנות אחת אמר לי, שמעולם לא דילג סדר קרבנות בתפילה. הוא היה יושב במנוחה, ואומר במתינות ובישוב הדעת את כל סדר התפילה, מילה במילה, מתחילה ועד סוף, בכוונה גדולה כמונה מעות.

במכתב אחד שכתב לנינו, בחור בר מצוה, הוא מבקשו להתחזק בענין התפילה, וכה כותב לו: "תזכור תמיד שתפילתך היא לפני ה', ושרק הוא יכול לעזור ולסייע לך בכל דבר! תתבונן ותחשוב בזה, שכל דבר ממש הן דבר קטן והן דבר גדול, הכל בידו יתברך בלבד, ולכן יש לבקש ולהתפלל על כל דבר".

האחים הקדושים, רבי אלימלך והרבי רבי זושא זצוק"ל, בעת שערכו את גלותם הידועה, הגיעו לעיירה אחת בפולין של מעלה, שם מצאו בחור בעל נשמה גבוהה ונעלה, שהיה זורח ומאיר בשמים ובארץ. הם התפלאו כיצד זכה לאור מופלא רום מעלה כזה, ושאלו את אמו איך זכתה לבן חשוב כזה, שמא בעלה תלמיד חכם או צדיק נסתר וכיוצא.

אך האם סיפרה להם שבעלה הוא איכר פשוט, אבל בכל שבת כשהוא שר בדבקות ובכיסופין את זמירות השבת, כאשר מגיע לפיסקה: "ויזכו לראות בנים ובני עוסקים בתורה ובמצוות" וכו', הרי הוא פורץ בבכי גדול מאין הפוגות. זמן רב משתפך הוא בדמעות, ופעמים שהוא נופל מתעלף לארץ מתוך תפילתו, וצריך לעוררו ולהקימו.

"אם כן", אמרו האחים, "הרי הכל מובן, שכן אין לך דבר העומד בפני התפילה!"...

קשה לא פחות מלהתענות יום יום, כשצריך להתפלל אך ורק מתוך הסידור מילה במילה, ולא לומר שום תפילה בעל פה...



סיפר לי איש נאמן מיקירי קרתא דשופריא, שהוא מקפיד מנעוריו לומר 'תיקון חצות' בכל לילה.

פעם אחת מחמת סיבה מסויימת לא התעורר בחצות, ובדיוק באותו לילה פרץ גנב אל תוך ביתו, ומתוך הרעש שנוצר התעורר תכף לאמירת 'חצות'. מיד כשיצא מחדרו נבהל הגנב על נפשו, וברח בלא שהספיק לגנוב כלום.

והראיתי לפניו דברים מפורשים שכתב מוהר"ן ז"ע מברסלב, בספר המידות (ערך גנבה וגזלה חלק שני, סעיף קטן ה), וזה לשון קדשו: "על ידי אמירת תיקון חצות, ניצול מגנבים". עד כאן לשון קדשו...



סיפר לי הרב הגאון רבי ירחמיאל ישראל סקולא שליט"א מארצות הברית, "סאדאוונאר רב", אחד מן הרבנים החשובים והוותיקים שבאמריקה, שזכה להסתופף רבות בצילא דמהימנותא דהגאון הקדוש מסאטמאר זצוק"ל, בעל 'ויואל משה', על יהודי אחד מבני קהילתו, הלא הוא הרב ר' יהושע בערטראם הי"ו, שהצטרף אליו מדי שנה לנסיעה אחת אל הרבי, והיה הרב נכנס עמו יחדיו בקודש פנימה להגשת הפתקא ולקבלת ברכה, והיה ממליץ עבורו אצל הרבי.

שנה אחת, הניח רבי יהושע על שולחן הרבי ביחד עם הפתקא 'פדין' גדול מאוד, בסכום עתק היוצא מן הכלל. הרבי ברכו כדרכו בכל טוב, אך לאחר שיצאו חשש הרבי שמא נתן האיש מעבר ליכולותיו, וביקש לקרוא לפניו שוב את ה'סאדאוונאר רב', ושאלו אם לא יצא רבי יהושע מגדרו הפעם, והאם יכול הוא להרשות לעצמו 'נתינה' שכזו.

ענה הרב בחכמה: "אם יכול הוא או לא, זהו העסק שלו. הרבי צריך רק להתפלל שיוכל תמיד לתת עוד כהנה וכהנה, ולהוסיף על נתינותיו פי כמה וכמה..."

(מתוך הספר 'טיב המעשיות')

האחים הקדושים, רבי אלימלך
והרבי רבי זושא זצוק"ל, בעת
שערכו את גלותם הידועה, הגיעו
לעיירה אחת בפולין של מעלה,
שם מצאו בחור בעל נשמה גבוהה
ונעלה, שהיה זורח ומאיר בשמים
ובארץ. הם התפלאו כיצד זכה
לאור מופלא רום מעלה כזה

רבינו הגדול, בעל ה'חפץ חיים' זצוק"ל, היה תמיד מתפלל מתוך הסידור דייקא. גם את ברכת המזון היה מברך מתוך סידור, ואפילו ברכות רבות, כגון ברכת 'אשר יצר' וכיוצא בזה, את הכל היה אומר רק מתוך סידור.



שמעתי שהגיע פעם לפני הרבי הקדוש השרף מרוז"ן זצוק"ל, יהודי שהיה סגפן גדול. הוא היה מרבה להתענות בכל עת מצוא, אך כנראה כתוצאה מכל אותן תעניות וסיגופים נחלש גופו, ולא היה יכול לעסוק בתורה ותפילה כהוגן.

הרבי הקדוש ציוה עליו להפסיק לאלתר עם כל התעניות והסיגופים, ובמקומם להתחיל להתפלל מתוך הסידור מילה במילה.

בשעתו חשבתו שהטעם להוראה זו, שאצל חסידים, כידוע, לא אחזו מתעניות וסיגופים, שמפריעים מאד את השמחה הנדרשת בעבודת השם. אך לאחר שהעמקתי בדבר ראיתי, שגם זו עבודה

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

הדלת נפתחת במהירות המרבית, והתדהמה גוברת. בפתח עומדת הרבנית בילא הינדא, רעייתו של רבי איסר זלמן מלצר, פניה מבוהלות: "אנא רחמו!", היא אומרת, "לראש הישיבה אין מנוחה, מוכרח הנך לבוא לדבר עם הרב, הוא איננו מצליח להירגע מכך שהתברר לו, שבשעה שלמדת בישיבתו בסלוצק, היו ימים שלמים שבהם לא אכלת..."

הגאון רבי שלמה לוונשטיין שליט"א, על מידותיהם הטובות ודאגתם של גדולי ישראל לכל אחד

"וַיבֹּא יַעֲקֹב שְׁלֹם" (בראשית ל"ג, י"ח)

"שלם בגופו..., שלם בממונו..., שלם בתורתו..." (רש"י)



בפתח עומדת הרבנית בילא הינדא, רעייתו של רבי איסר זלמן, פניה מבוהלות: "אנא רחמו!", היא אומרת, "לראש הישיבה אין מנוחה!". נחרד רבי אריה, קם ממזונו וניגש לשמוע מן הרבנית מה הבעיה. "מוכרח הנך לבוא לדבר עם הרב!", אמרה לו הרבנית בילא הינדא, "הוא איננו מצליח להירגע מכך שהתברר לו, שבשעה שלמדת בישיבתו בסלוצק היו ימים שלמים שבהם לא אכלת..."

מיהר רבי אריה ויצא לבית הרב. הוא מצאו מסתובב לו הנה והנה, כשכולו נרגש ונסער. משהבחין ברבי אריה פתח בקול שבור ואמר: "שלוש שנים למדת בישיבה בסלוצק, אני כיהנתי כראש הישיבה, וכלל לא ידעתי שהיו ימים בהם לא היה לך היכן לאכול. הלא אנכי אחראי לכך, מה אענה ביום הדין, ומה אומר ביום תוכחה?...! אנא סלח לי על זאת!"

נדהם רבי אריה למשמע דבריו של הרבי מסלוצק ואמר: "אך אשמתי היא זאת, שכן היה עלי להודיע על כך להנהלת הישיבה. ומשלא הודעתי, כיצד יכול היה מישהו לדעת על כך?" הוא הוסיף ודיבר ארוכות עם רבו, ושב והבטיח לו כי אין לו בליבו עליו שום תרעומת או קפידה. רק לאחר מכן נחה דעתו של רבו.

מפליא לראות את דאגתם של גדולי ישראל לתלמידיהם, ואת האחריות האישית שנטלו על עצמם, לא רק בסיפוק צרכי הלימוד הרוחניים שלהם, כי אם גם בדאגה בלתי מתפשרת לתנאי החיים הגשמיים שלהם, כשהם חשים שלמחיהם שלוחים לפני תלמידיהם. אחת הדוגמאות המאלפות לכך, היא סיפורו של רבי אריה לוי זצ"ל אודות רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, כפי שמובאת בספר 'בדרך עץ החיים':

"מנהג של קבע היה בידי" - סיפר הצדיק הירושלמי הנודע, רבי אריה לוי - "לעלות לביתו של רבי איסר זלמן, מורי ורבי עוד מימי לומדי בישיבת סלוצק, מידי ליל שבת לאחר הסעודה, כדי לשוחח עמו בדברי תורה, ולהעלות זיכרונות מלפני עשרות בשנים". באחד מלילות השבת שאל לפתע רבי איסר זלמן את תלמידו הדגול: "היכן אכלת בשנות לימודיך בישיבה?". רבי אריה השיב: "בשבתות אכלתי בביתו של פלוני". "ובשאר ימות השבוע?", הוסיף רבי איסר זלמן וחקר, לשמע התשובה המתחמקת.

בתשובה מנה רבי אריה אחדים מבעלי הבתים שמפיתם אכל. "ובשאר הימים?", שאל שוב רבי איסר זלמן, אשר עדיין חסרים היו לו ימים כדי להשלים את חשבון השבוע. שתק רבי אריה ולא ענה.

"מה אכלת בשאר הימים?", חזר רבי איסר זלמן ושאל בשנית. "האמת היא, שהיו ימים בישיבה שבהם לא אכלתי", נענה לבסוף רבי אריה, ואחר מיהר להוסיף: "אבל היו ימים אלו היו חביבים עלי יותר מן הימים שבהם היה לי מקום לאכול!"

מיד לאחר מכן המשיכה השיחה כרגיל. לאחר זמן מה נפרד רבי אריה מעם רבו, שב לביתו, ועלה על יצועו לשנת הלילה. ופתאום - רחש קל נשמע מאחורי הדלת. דופקים.

מי בא בשעה שכזאת?! - - -

הדלת נפתחת במהירות המרבית, והתדהמה גוברת.

הוציא הבחור פתק מכיסו ונתנו להרב מפונוביז'. פני הרב חוורו. מיד הראה הפתק לאשתו הרבנית ואמר: "אני מכניס אותך לישיבה!". בגלל שרמת לימודו היתה ירודה, חיפש הרב בחור טוב שילמד עמו. מה היה כתוב בפתק? היה זה כחמש עשרה שנה מקודם, כשהגיעו הרב והרבנית לשוויץ באמצע הלילה, ופנו למלון. הפקיד אמר שהתפוסה מלאה ואין מקום, אבל ברחמו על הרב התקשר הפקיד לאחד מהאורחים...

רבה של 'עזרת תורה' בירושלים, הגאון רבי יחיאל מיכל שטרן שליט"א, על הכרת הטוב של גדולי ישראל



"קטנתי מפל החסידים" (בראשית ל"ב, י"א)

ענין של הכרת טובה, הוא חלק ממצוות התורה, ולכן אמרה תורה "לא תתעב מצרי", שהיתה לכם שם אכסניה גם בשעת הדחק. והרחיקה התורה אותנו מעמון ומואב, מפני שהיו כפויי טובה שלא קידמו אתכם במים, אף שאברהם הצילם מסדום (רמב"ן פרשת כי תצא) יעקב אבינו, כשהגיע לשכם, פתח שם חנויות למכור בזול, כאות הכרת טובה (מדרש רבה בראשית עט, ו). גם ביוסף מצינו שאמר שרק אדמת הכהנים לא קנה, וביאר השל"ה (בתורה אור) שלא רצה להיות כפוי טובה לכהנים, שהם הבחינו במעשה פוטיפרע שהצדק עמו, ודנהו להצילו ממוות (כמואב בתרגום יונתן בראשית לט, כ) לכן היטיב עמהם עכשיו כהכרת הטובה.

כך עלה ירושליימה עד שיצק מים על ידיו של רבי חיים ויטאל ורבי בצלאל אשכנזי בעל 'שיטה מקובצת'. בעניו ובביישנותו נאלץ לישון בשדות, עד אשר מצאו ידיד ותיק ויאלצהו להיות בביתו. כדי שלא יהא זה נהמא דכיסופא, ביגיע עמלו עלה לו לחבר פירוש נפלא ועצום על המשנה, כדי לסייע למארח הבנת המשנה, ומאז נשאר בידינו ספרו זה.

הרב דסלר מוקיר טובה

הרב דסלר רצה להכיר טובה לסבי הרב הרמן, שהתארח בביתו הרבה פעמים. כשהגיע סבי לביתו שאלו מה יכול לעשות בשבילו, אמר לו שלא התפלל מעריב, טרח הרב דסלר עד שעה מאוחרת בלילה, והביא מנין אנשים שסבי יוכל להתפלל במנין.

הכרת הטוב של מרן רבי משה מרדכי עפשטיין

סיפר חתנו הגאון רבי משה חברוני: מעשה ויהודי אחד בא לבקש המלצה לאיזה ענין. רבי משה מרדכי נענה וכתב המלצה. הוא הפליג מאד בתארים אודות האיש, דבר שלא היה כדרכו. לתמיהת הסובבים

משה רבינו אמר להקב"ה שיתרו פתח לו ביתו ואני עמו כבן, ומי שהוא פותח פתח לחברו - נפשו חייב לו (מדרש רבה שמות ד, ב) ולא הכה את עפר הארץ, בגלל טובה שעשה לו העפר שהטמינו את המצרי, ולא הכה את היאור בגלל שהיאור הגן עליו (רש"י שמות ז, ט).

למה אומרים 'הכרת הטוב' ולא 'השלמת הטוב'

כשאחד עושה טובה לשני, לא שייך לשלם לו גמולו, ולכן אומרים 'הכרת הטוב'. ולמה לא אומרים 'השלמת הטוב'? ביאר אבי זצ"ל כי לא שייך לתת לו 'תשלום', מקסימום ניתן להכיר לו טוב ולא 'השלמת הטוב'.

הכרת הטוב של בעל 'מלאכת שלמה'

'הכרת הטוב פרטית' הביאה לכלל ישראל תועלת עצומה, וכמעשה שהיה עם בעל 'מלאכת שלמה' על משניות, שכולם נהנים מרוב בהירותו, והכל חובר בזכות הכרת הטוב מסויימת. וכך היה המעשה: בילדותו עלה עם אביו ר' ישועה מצנעא (בשנת של"א) ונתיישבו בצפת, שם פקדום חבלי עליה. רבי שלמה נותר לבדו, ילד גלמוד.

הסביר רבי משה מרדכי, כי הלה בדרכו לבקש את ההמלצה, תמך בידו כאשר עלו יחדיו במדרגות לביתו. אי לכך, חש הוא הכרת הטוב לאין שיעור לאותו אדם, ולכן הפריז בתארים אודותיו...

הכרת הטוב של הרב מפוניבז'

בחור משוויץ רצה להתקבל לשיבה, אך הרב מפוניבז' לא הסכים להכניסו, בגלל שרמת הלימודים שלו היתה חלשה ביותר. הוציא הבחור פתק מכיסו ונתנו לרב. פני הרב חוורו. מיד הראה הפתק לאשתו הרבנית ואמר: "אני מכניס אותך!". ובגלל שרמת לימודו היתה ירודה, חיפש הרב בחור טוב שילמד עמו.

מה היה כתוב בפתק? היה זה כחמש עשרה שנה קודם, כשהגיעו הרב והרבנית לשוויץ באמצע הלילה, ופנו למלון. הפקיד אמר שהתפוסה מלאה ואין מקום, אבל ברחמו על הרב התקשר הפקיד לאחד מהאורחים במלון שהיו לו שני חדרים, ובחדר אחד היה בנם הקטן, וביקש מהם אם מסכימים להכניס ילדם הקטן לחדרם, ולפנות החדר לרב ולרבנית. הם הסכימו ואכן הפקיד נתן להם את החדר.

למחרת הודה הרב לאנשים אלו, והוסיף לשאול מה הברכה שהם צריכים וברך אותם. אמרה האמא אני רוצה שתכניס את בני לשיבה מתי שיצטרך, והסכים לזה. האשה לקחה פתק, וביקשה ממנו שיכתוב הדברים על הפתק, ופתק זה נתן הבחור להרב מפוניבז'...

הכרת הטוב של הגר"י גוסטמאן

הגאון רבי ישראל גוסטמאן זצ"ל, שהיה חבר בבית דינו של הגאון רבי חיים עוזר, כשהגיע לארץ היה נוהג להשקות בעצמו את גינתו בכל יום, ונימק טעמו שיש לו הכרת טובה לצמחים שהצילוהו ממוות, ומעשה שהיה: באחד הימים לקחו רבי חיים עוזר ליער, והראה לו מני צמחים הטובים לאכילת אדם, ומה מהם סכנה לאדם, ולא הבין סיבת הדבר, שרבי חיים עוזר מלמדו דברים אלו, עד שלאחר זמן בתקופת השואה הוצרך להתחבא ביערות, ולא היה בידו מה להזין נפשו ונזכר במעשה של רבי חיים עוזר ותלש עשבים למחייתו, ומני אז כאות הכרת טובה נוהג להשקות הצמחים בעצמו...

הכרת הטוב של הגר"ח שמואלביץ

אבי זצ"ל סיפר, שפעם ילד מהחידר הזמין אותו לבר מצוה, שהתקיימה בקטמון. היה יום סוער בגשמים, אבל לא היה יכול לסרב לילד, והגיע בקושי לבית בר המצוה. כשהגיע ליד הבית, ראה איך נעצרת מונית, וממנה נשמע קולו של אדם זקן שבקושי ירד מהמונית. אבא רץ כדי לעזור לו, ואת מי הוא רואה? את הגאון רבי חיים שמואלביץ, שבאותו יום אמר הספד לאחד הגדולים (רבי מנדל

מספרים על הגרא"מ שך, כי מידי פעם היה נוסע עם אחד מתלמידיו ליהודי זקן בתל אביב, וגם לעת זקנותו היה מטריח את עצמו לבקרו, מפני טובה שעשה עימו פעם אחת בחייו

זקן), ובאותו ערב אמר גם שיעור לבני השיבה. שאל את רבי חיים: "אם כן למה באתם בטירחא גדולה כזו?"... אמר לו רבי חיים: "יש לי הכרת הטוב לאברך... הוא בא לשיחות שלי!". שאל אותו אבא: "הרי בשיחות שלכם אין מקום אפילו לעמוד בישיבה, וא"כ מהו כל כך הטירחא לאחד שבא לשמוע שיחתכם?". אמר רבי חיים: "אם לא היה בא, ולא אחר, ועוד אחר, למי הייתי מוסר שיחות, לקירות?... אם כן לא אבוא לבר מצוה שלו?"...

הכרת טובה של הגרא"מ שך

מספרים על הגרא"מ שך, כי מידי פעם היה נוסע עם אחד מתלמידיו ליהודי זקן בתל אביב, וגם לעת זקנותו היה מטריח את עצמו לבקרו, מפני טובה שעשה עימו פעם אחת בחייו. יהודי זקן זה היה השליח מבית אביו, להביא לו את התפילין לבר מצוה שלו.

וכן יסופר כי היה דואג לאיזה בחור שלמד בישיבה בבני ברק, ושולח עבורו כסף לעזרה וכדומה, כשנשאל מדוע, השיב: "בבחרותי לא היתה לי אלא חולצה אחת. בכל שבוע הייתי מכבסה בהיבא ומצטמרר בקור עד אשר יבשה ברוח המקפיה. מרוב שימוש בלתה החולצה ונפער חור גדול בגבה. ממחר הייתי להיות הראשון בבית המדרש ובמשך כמה שעות לא קמתי ממקומי, כדי שגב הספסל יסתיר את הקרע. נודע הדבר לאחת מנשות הקהילה, ושלחה לי שתי חולצות. בחור זה הוא נכדה של אותה אשה וחייב אני הכרת הטוב!"... (מתוך הספר 'מידות והנהגות טובות')

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת



בין השומעים היה יהודי פשוט, בעל עגלה, עני וקשה יום, שעבד קשה מאד למחייתו. כשחזר לביתו סיפר לאשתו אודות דבריו של האלשי"ך. כשסיים אמר: "עד היום טרחתי כל כך אחר פרנסתי, טיפש הייתי. וכי לא חבל על הזמן והכוחות? מהיום ואילך אשב בבית הכנסת ואומר תהילים, והקב"ה יזמין לי פרנסתי". האשה ניסתה להניאו מהענין, אך ללא הועיל...

הגאון רבי אברהם צבי מרגלית שליט"א, רב העיר כרמיאל, על השכר לבעלי הביטחון בהקב"ה

"קטנתי מכל הקסדים" (בראשית ל"ב, י"א)



אל הברון רוטשילד. נכנס אליו וסיפר לו אודות צרת הבת. שאלו הברון: "ולכמה כסף אתה זקוק?", אמר לו, כך וכך. פתח רוטשילד את הכספת, הוציא את הסכום במלואו, ונתן ליהודי ההמום. הלה הרעיף על הברון הנדיב שפע ברכות ואיחולים, ונסע לדרוכו בשמחה. כשחזר לעירו סיפר לידידיו אודות ההצלחה המסחררת לה זכה אצל הנדיב.

אחד מהשומעים היה אף הוא במצב דומה. בביתו בת שאין לו דבר לנדונייתה. קם ונסע לפרנקפורט. אך אמר: לא אהיה בטלן, לנסוע את כל הדרך הארוכה הזו בלי לנצל זאת. לפיכך, בכל תחנה נכנס לקהילה היהודית וקיבץ נדבות.

כשהגיע לברון סיפר לו כבדרך אגב שקיבץ על הדרך, ויש כבר בידו כך וכך. פתח הברון את ארנקו, הוציא שטר כסף והושיט ליהודי. התפלא הלה עד מאד ושטח פליאתו לפני רוטשילד: "לידידי נתת את כל הוצאות הנישואין, מדוע לי אתה נתן רק סכום קטן?". אמר לו הברון: "ידידך סמך רק עלי, לפיכך נתתי לו את כל ההוצאות. אתה קיבצת גם מאחרים - מדוע שלא תמשיך בדרכך זו?"...

אם אנו נסמוך רק על הקב"ה, ודאי שסייע בדינו. "השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך" [תהילים נה כג]. אבל הקב"ה אינו חפץ בניסים

ישנו סיפור מפורסם: פעם דרש האלשי"ך הקדוש בבית הכנסת. בין היתר אמר, שאדם שיש לו ביטחון מוחלט בקב"ה - אינו צריך לעשות דבר לפרנסתו. הקב"ה יתן לו את כל צרכיו מידו הרחבה. בין השומעים היה יהודי פשוט, בעל עגלה, עני וקשה יום, שעבד קשה מאד למחייתו. כשחזר לביתו סיפר לאשתו אודות דבריו של האלשי"ך. כשסיים אמר: "עד היום טרחתי כל כך אחר פרנסתי, טיפש הייתי. וכי לא חבל על הזמן והכוחות? מהיום ואילך אשב בבית הכנסת ואומר תהילים, והקב"ה יזמין לי פרנסתי!". האשה ניסתה להניאו מהענין, אך ללא הועיל.

ישב האיש בבית הכנסת ימים ושבועות, עד שכלה הכסף מהבית. באה האשה וצעקה: "לא נותר דבר בבית, אין לחם לפי הטף, האם תניחנו לגווע?", אך האיש משיב ברוגע: "המשוגע אני? הרב הבטיח שהקב"ה ידאג לפרנסתי, ואני אלך ואטרח ללא צורך?". מה עשתה האשה, מכרה את הסוס והעגלה לגוי שהתגורר בשכונתם. אותו גוי התפרנס ממכירת טיט. היה חופר מחוץ לעיר במקום הטיט, מעמיס את הטיט על עגלה ומביאו לעיר למכירה. הלך הגוי עם העגלה החדשה, נכנס לבור הטיט, חפר וחפר, והנה מתגלה לפניו ארגז. פתח אותו, ומצאו מלא כסף זהב ואבנים טובות. העמיסו על העגלה, וחזר לבור לנסות למצוא אוצרות נוספים. לפתע התמוטט עליו הבור, והוא נקבר ומת במקום. הסוס עומד וממתין. עברה שעה ושעתיים. פקעה סבלנותו, פנה והלך להיכן שהיה רגיל ללכת תמיד, לבית היהודי. כך נתעשר אותו יהודי עושר רב.

שמעו זאת תלמידי האלשי"ך, ופנו אליו בטרוניה: הלא גם אנחנו מאמינים! מדוע אין אנו רואים ישועות שכאלו?" אמר להם רבם, אילו הייתם מאמינים בתמימות כאותו יהודי, גם אתם הייתם זוכים לכך!".

"יהי חסדך ה' עלינו כאשר יחלנו לך" [תהילים לג כב] - חסדו של הקב"ה בא על אדם לפי מידת הייחול שלו כלפי ה' יתברך.

נביא מעשה נוסף: בתו של יהודי אחד מפולין, עני ואביון, הגיעה לפרקה. לא היתה בידו פרוטה לפרטה. מה עשה? נסע לפרנקפורט

ה'שוטר' שלנו חולף על פני התור בקריאות 'הצידה, הצידה', הוא הרי בתפקיד. אין לו זמן. כולם מפנים לו מקום, אף אחד לא רוטן, מי רוצה להתעסק ולהסתבך עם שוטרים? הוא מגיע לדלפק, שולף את אקדה הצעצוע שלו, וצועק לפקידה שבאשנב: "כסף או חיים!"

תחנת המשטרה. מה רואים האנשים ברחוב? שוטר מוביל פושע. כאשר ה'שוטר' הוא בעצם הפושע, וה'פושע' הוא השוטר. עולם הפוך. פתאום מזהה השוטר שכן מהשכונה בה הוא מתגורר. הלה מניע ראש ומביט בו ברחמים.

השוטר שלנו קולט מה הולך פה. השכן חושב שאני העצור, והשוטר הוא איש החוק. תוך כמה דקות כל השכונה תדע שהשוטר השכונתי נעצר בעוון חמור. קרא לשכן ואמר לו, ידידי, על פי הסיטואציה שמול עיניך, אתה סבור ודאי שנתפסתי בעבירה כלשהי. דע שהתחפשתי כדי לעצור עוברי חוק, ואכן הצלחתי במשימתי ועצרתי את השוטר שלי, שהתחפש לשוטר. ה'שוטר' המתחזה לא טמן ידו בצלחת. "מה פתאום!", נזעק. "אני שוטר אמיתי, שכנך עצור על עבירה חמורה שעבר!". מצב מביך. כיצד ניתן לדעת מי השוטר האמיתי ומי העצור? פשוט מאוד! צריך לבדוק מי מחזיק את המפתחות לאזיקים... כשאתה רואה שוטר ועבריין הולכים זה בצד זה, ואינך יודע מי האוסר ומי הנאסר, צריך פשוט לבדוק בידי מי לשחרר את המוסרות. הוא השוטר ללא ספק!

כך מתנהלים חיינו. כל ימות השנה אנחנו מתהלכים בזוג. משחקים בשוטרים וגנבים. פושע מחופש לשוטר ושוטר מהוגן ב'אזרחי'. הגוף והנשמה. הגוף הוא המחופש לשוטר, עם תאוותיו ורצונותיו. מה שמעניין אותו זה הנאות גשמיות גרידא. השוטר המהוגן הוא הנשמה, זו ששואפת לרוחניות, לתורה, מצוות ומעשים טובים. כשמגיעים לנקודות הכרעה, כשצריכים לדעת מי בעל הבית, צריך לבדוק אצל מי המפתחות. מי שולט על מי. כאשר האדם מתאוה תאוה, האם הוא הולך אחריה כסומא בארובה, או שהוא מצליח להתגבר על יצרו והולך לבית המדרש ללמוד?

(מתוך 'מפיק מרגליות')

גלויים. האדם צריך לעשות השתדלות מינימלית. לא לשבת בשילוב ידיים ולומר: הקב"ה יוריד לי רגל של זהב משמים. אנו צריכים לעשות פעולה כלשהי, והקב"ה יברך את מעשה דינו. אומר המדרש [בראשית רבה תולדות סז], "ויאמר עשו בלבו, הרשעים ברשות ליבם, שנאמר: 'אמר נבל בלבו' [תהילים יד א], 'ויאמר עשו בלבו', 'ויאמר ירבעם בלבו' [מלכים א, יב כו], 'ויאמר המון בלבו' [אסתר ו ו]. כלומר הרשעים הולכים אחר תאוות לבם, אחר פתווי היצר. אין להם כל שליטה על עצמם. ממשין המדרש ואומר: "אבל הצדיקים - לבם ברשותם. שנאמר 'וחנה היא מדברת על לבה' [שמואל א, יא יג], 'ויאמר דוד אל לבו' [שמואל א, כז א], 'וישם דניאל על לבו' [דניאל א ח]. כלומר, הצדיקים שולטים על ליבם. על תאוותיהם. הם מחליטים האם מעשה פלוני או אלמוני הינו חיובי וראוי לעשותו, או לא. "דומין לבוראן - 'ויאמר ה' אל לבו' [בראשית ח כא]". זו מעלתו של האדם, חלק אלוק ממעל. הוא מסוגל לשלוט על מעשיו. יכול להתגבר על היצרים והדחפים, ולא להתנהל על פי האינסטינקטים, לא לתת לתאוותיו דרור. שאם לא כן, מותר האדם מן הבהמה אין.

הסבא מנובהרדוק היה ממשיל משל, למה הדבר דומה: שוטר אחד שימש בתפקיד זוטר שנים רבות. נתן דו"חות פה ושם, כיוון תנועה, עמד במחסומים ופיזר הפגנות. זה הכל. לא קיבל כל קידום. נשאר זוטר כשהיה. יום אחד החליט שהוא חייב להוכיח את עצמו, להביא הישגים. להראות שהוא מוכשר ומוצלח. הוא חייב לתפוס גנב, כייס או שודד 'על חם!' אבל, אם ילך במדיו, כמובן שאנשים יזהרו ולא יבצעו כל פשע לידו...

פעם שאלתי שוטר כרמיאלי, מדוע אינו לבוש מדים? אמר לי: "כשאתה לבוש מדים - אין לך רגע של שקט. אתה יושב באוטובוס, יש איזושהי מריבה, תקרית קטנה, מיד פונים אלי: 'אדוני השוטר, אולי אתה יכול להסדיר את העניינים'. אבל אין זה תפקידי... אני לא 'הגנת' בכל מקום בו אני מצוי. יש לי מספיק עבודה בתפקידי, לא מחפש 'שעות נוספות'..."

בקיצור, החליט השוטר שלנו להישאר בבגדים האזרחיים, להיכנס לסניף אחד הבנקים ולהמתין, אולי יתמזל מזלו ויתפוס שודד, וכך יזכה סוף סוף לקידום הנכסף. כך עשה. נכנס לסניף, התיישב בפינה כלשהי, והמתין. והנה שיחק לו המזל. לפתע נכנס לבנק שודד אמיתי. אך כדי שיוכל לגשת אל הדלפק מיד מבלי שיחשדו בו התחפש לשוטר...

היה תור ארוך. ה'שוטר' שלנו חולף על פני התור בקריאות 'הצידה, הצידה', הוא הרי בתפקיד. אין לו זמן. כולם מפנים לו מקום, אף אחד לא רוטן, מי רוצה להתעסק ולהסתבך עם שוטרים? הוא מגיע לדלפק, שולף את אקדה הצעצוע שלו, וצועק לפקידה שבאשנב: "כסף או חיים!". לרגע זה חיכה השוטר הסמוי שלנו. הוא קופץ על המתחזה, מפיל אותו ארצה ואוזק אותו באזיקים, כדי שלא יוכל לברוח, שם אזק אחד על ידו של השודד, ואזק אחד אזק ליד שלו.

הוא יוצא כשהשודד המתחזה לציידו, יחדיו הם צועדים בסך אל

הוא כינס את תלמידיו במשרד, וביקש מהמזכיר להראות לתלמידים בתוכנת מצלמות האבטחה, את אשר התרחש בשעה שבע וחצי בבוקר, בתפילת שחרית: "אני מבקש שכל אחד מכם יתמקד אך ורק בעצמו, לא באחרים", ביקש המחנך, "שכל אחד יסתכל איך הוא עומד לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה"...

הגאון הרב שמואל ברוך גנוט שליט"א, על עבודת התפילה



"וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶלְקֵי אָבִי אַבְרָהָם וְאֶלְקֵי אֲבִי יַצְחָק ה' הָאֵלֹהִים אֵלֵי שׁוֹב לְאַרְצָה... וְאִיטִיבָה עִמָּךְ: הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו... פֶּן יָבֹא יְהַפְנִי אִם עַל פְּנֵים" (בראשית ל"ב, י"ג-י"ב)

סיפר לי ידיד קרוב, כיצד הוא ניסה לסייע לתלמידיו בעבודת התפילה.

הוא כינס את תלמידיו במשרד, וביקש מהמזכיר להראות לתלמידים בתוכנת מצלמות האבטחה, את אשר התרחש בשעה שבע וחצי בבוקר, בתפילת שחרית. "אני מבקש שכל אחד מכם יתמקד אך ורק בעצמו, לא באחרים", ביקש המחנך, "שכל אחד יסתכל איך הוא עומד לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה"...

הוא עצמו יצא מהחדר, כדי לא להביך את תלמידיו, ואפשר לצעירים לצפות במתרחש. חלק מהתלמידים, שצפו בעצמם במסך מצלמות האבטחה, הסמיקו והחווירו. הם ראו כיצד הם חולמים, לא מרוכזים דיים, ודאי לא בצורה בה עומדים לפני ראש העיר, לא לפני שר, וכל שכן שלא לפני יוצר הכל, תקיף ובעל היכולת ובעל הכוחות כולם...

עם מי לדבר. יש מי ששומע אותי, הקב"ה בכבודו ובעצמו. המשגיח זצ"ל סיפר, שרבו הגה"צ רבי צבי הירש פלדמן זצ"ל, המשגיח דמיר בארה"ב, היה חניך קלם וסיפר, שבקלם התעכבו בתפילות הימים הנוראים התעכבו על המילים "אבינו מלכנו" ואת הבקשה לאחריה (למשל "שלח רפואה שלמה לחולי עמך") אמרו במהירות יותר. מה מבטא "אבינו מלכנו"?

"אבא" מאוד אוהב אותי ו"מלך" יש לו הרבה כוח. אלו שני מרכיבים של ביטחון. זו ההתחלה של חינוך לתפילה, שישנה כתובת ששומעים אותנו בה, מאזינים לכל מילה שלנו ומתייחסים ברצינות לכל כוונה שלנו. יש עם מי לדבר. ילד קטן יודע שיש לו אב ואם שהם הכתובת לכל צרכיו ומשאלותיו, מצוקותיו וספיקותיו, וכשהוא מתבגר - הוא אמור לדעת שהוא יכול לסמוך על אבא שבשמים.

בחובות הלבבות בשער חשבון הנפש, מסביר לנו כיצד צריכה להיראות תפילה: "יעלה על ליבו, אל מי מכוון בתפילתו, ומה מבקש בה, ובמה מדבר לפני בוראו ממילות התפילה ועניינה. המילות תהיינה כקליפה, והעיון במילות כלב. התפילה כגוף והעיון כרוח". תפילה זה כגוף, ולומר לילד רק להתפלל, רק לומר את הטקסט שכתוב בסידור - זאת לא תפילה!

החובות הלבבות ממשיך וכותב: "ומן התמה שהתפילה אצלך אמונת הבורא ופקדונו, כי מסר בידך עניינה ונתנה ברשותך, ואם תתפלל

חינוך נכון לתפילה שונה לחלוטין ממצוות חינוך במצוות אחרות. כשנחנך את הבנים או התלמידים להניח תפילין או לאכול מצה בליל הסדר, עיקר החינוך הוא בצורת מעשה המצוה עצמו. אך כשמחנכים לתפילה, אמנם צריכים לחנך מה מתפללים, מהן הלכות תפילה ועמידה לפני המלך, מתי מותר להפסיק לאמירת דברים שבקדושה, מתי עומדים ומה אומרים, אך העיקר הוא החינוך לעבודת הלב.

התפילה, כותב מרן החזון איש זיע"א (קובץ אגרות ח"א קנ"א): "היא מצוה עיונית בעיקרה, וחובת הלב, וכל שלא יצא חובתה מצד הלב לא עשה גם במעשה מאומה, שאין תפילה אלא עבודה בלבן של אדם כמו שאמרו 'לעבדו בכל לבבכם'".

כדי לחנך לעבודת הלב, צריך להשקיע, לדעת כיצד נפתחים הלבבות.

תחילת החינוך לתפילה, הסביר המשגיח ד'תורה אור' הגה"צ רבי נח אורלוויק, הוא לחנך את הצעירים שיש להם כתובת ברורה. יש להם

ויותר ב"ונהיה אנחנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כולנו יודעי תורתך", ראשית כל נשקיע את כל אישיותנו ב"ברך עלינו". כאן נמצא המפתח להצלחה. כאן פועלים בדרך הטבע, בתפילה. ולאחר מכן, אחרי שפעלנו בדרך הטובה ביותר, לאחר שדיברנו, ביקשנו והתחננו בפני טעטע זיסער שלנו, לפני ה"ידיד נפש אב הרחמן" האוהב שלנו - כעת נפעל בדרכי ההשתדלות האחרים.



האמת היא שצריך לחוש בעצמנו וגם לחנך את ילדינו, שאנו מתפללים לאבינו מלכנו לא רק כשיש צרות, אלא גם להודות ולבקש על כל יום פשוט ושגרת. אתה לומד עם הילד ונהנית מהלימוד? אתה לומד בעצמך ונהנית מכך שהבנת את הסוגיה לעומקה ולרחבה? משהו הסתדר לנו כפי שרצינו? נפתח את ספר התהילים ונאמר 'מזמור לתודה' כהודיה להקב"ה.

וכך מספר הגה"צ רבי צבי קרייזר שליט"א: "הרגלנו את בני המשפחה, כששבים משמחה משפחתית של אחד מבני הבית בשעטו"מ, למרות שחוזרים בשעה מאוחרת בלילה, מתכנסים יחד כל בני המשפחה ואומרים בצוותא 'מזמור לתודה' כהודאה להקב"ה על השמחה שזכינו לעשות. הילדים מאוד נהנים מזה. יש כאלו שאומרים 'נשמת כל חי'. זה מחבר אותנו שהקב"ה נמצא איתנו לא רק בעת מחלות וצרות ל"ע, ולא רק בכותל המערבי בחצות לילה, אלא גם בבית שלנו, כי תפילה היא דבר טבעי בינינו לבין בורא עולם".

(קטעים מתוך הספר החדש 'מחשבה בפרשה', הכולל לקחי מוסר ותבונה, סיפורי מופת, עובדות מגדולי ישראל, הגיונות מחשבה ופניני תורה והלכה, בצירוף הליכות והנהגות ממרן הגר"ח קניבסקי שליט"א).

אותה כמו שציוה הבורא יתברך, 'צאת ידי חובת האמונה'. תפילה זה בינך לבין בורא עולם. ביכולתך לעמוד בתנוחה הנכונה ולומר את כל המילים, אך עיקר העבודה היא התחושה, שאתה עומד לפני מי שאמר והיה העולם, שמאזין לך, מקשיב לך באהבה גדולה ורוצה כל מילה וכוונה שלך.



"תלמדו איתם רמב"ם הלכות תפילה", הציע הגר"ח קניבסקי

לפני כמה שנים נכנסנו, צוות הישיבה לצעירים 'אור התורה' באלעד, שם לימדתי באותם הימים, למעונו של מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א. במהלך השיחה שאלנו כיצד נוטעים בבני ישיבות צעירים, את אהבת התפילה, הידיעה והתחושה שהתפילה מקשרת ומחברת את האדם עם הקב"ה?

ומרן שליט"א השיב: "תלמדו איתם רמב"ם הלכות תפילה. לימוד רמב"ם הלכות תפילה מביא לחיזוק בענייני תפילה".

אנחנו צריכים כעת סיוע כדי להבין את נפש הילד שלנו, אז אנו פונים למלמד, מתקשרים למנהל, מופנים לאיש חינוך בעל ניסיון גדול וגם מכוונים יותר ב"ונהיה אנחנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כולנו יודעי תורתך". אנו זקוקים לסכום כסף גדול, כדי להרחיב את המרפסת, אזי אנו מנסים לארגן עבודת עריכה של ספר של אחד מהקדמונים ל'השלמת הכנסה', פונים לגמ"ח באזור ומחתימים ערבים, מנסים לבקש עזרה מדוד אמיד, וגם מקדישים רגע נוסף לתפילה ב"ברך עלינו"...

אז זהו, שלא. צריך להפוך כליל את הסדר! קודם כל נעתיר יותר

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

בבוקרו של אותו יום הלכו עשרת עשירי העיר לודז' להיטהר במקווה, להתכונן לקראת המצוה. כשאף אחד מהם, כמובן, אינו מעלה על דעתו שידידו אף הוא מתכונן לאותה סנדקאות ממש. בשעה היעודה התמלא האולם הקטן בו נערכה הברית, בדמויותיהם של עשירי העיר. כל אחד מהם הגיע במיטבו, מוכן ומזומן למצוה הסגולית שרכש בדמים מרובים. "רגע, איך התקבצו כל עשירי העיר בברית של אברך עני ורש?", ריחפה מאליה השאלה בחלל...

סיפור מופלא על עשרה עשירים שאחזו ב'סנדקאות' אחת



מאת: הרב שמעון טיקוצקי

"קח נא את ברכתי אשר הבאת לך" (בראשית ל"ג, י"א)

תפילת מעריב הסתיימה בשטיבל החסידי של 'ז'דונסקא וולא', העיירה הפולנית הקטנה, פלך לודז'.

שני אברכים צעירים יצאו מבית הכנסת, משיקים את סוליות מגפיהם בשכבת הבוץ החלקלקה שציפתה את הרחוב, סימן ההיכר של החורף המזרח אירופאי. "מגיע לי מזל טוב!", אמר אחד מהם לחברו בחיוך קל, "נולד לי בן, ביום ראשון הבא אכניסו בבריתו של אברהם אבינו ע"ה!".

"מזל טוב!", הזדעק בלבביות החבר, "שיהיה לך הרבה נחת ממנו, ומכל יוצאי חלצריך!".

"אבל אני עוד לא יודע איך אקנה את צרכי סעודת הברית", הוסיף אבי הבן בנשימה אחת, שהסבירה את הארשת העגמומית שעל פניו.

"מה אתה לא יודע?", נעץ בו החבר את עיניו בתדהמה, כאילו אגרטל זכוכית התנפץ זה עתה באוזניו.



משה יחיאל גלברט נולד עם כפית זהב בפיו, כלשון העולם. אביו, הסוחר החסידי ר' מרדכי מענדל גלברט הוא אחד מעשירי העיר לודז', בעליו של אחד מבתי החרושת הענקיים בעיר. הילד מווישה'לה גדל כבן עשירים, בשפע של מותרות, משמלאו לו שמונה עשרה נישא והפך לאברך משי, השוקד על התורה והעבודה, כשאביו, הנגיד, מחזיק אותו על שולחנו ומעניק לו את כל צרכיו, ובלבד שישב וילמד מבוקר עד ערב.

הקריסה הגדולה קרתה בשקט. ביום סגריר אחד, ללא רעש רב, פשט ר' מרדכי מענדל את הרגל, איבד את כל נכסיו במחי השקעה כושלת.

בתחילה עוד איכשהו נשמר הסוד. חבריו הקרובים של ר' מרדכי מענדל ידעו שהאיש רעב ללחם, אך בציבור הרחב עוד התייחסו אליו כאל גביר אדיר. כמובן שבעיירה 'ז'דונסקא וולא' בה מתגורר בנו, האברך ר' משה יחיאל, טרם שמעו מילה על המהפך. אבל בחשבון הבנק של ר' משה יחיאל, הורגש היטב השינוי לרעה. תמו שנות השובע.

קשה לשער מי התייסר יותר, ר' מרדכי מענדל ה'יורד' בעצמו, או דווקא בנו, ר' משה יחיאל, שמעולם לא התנסה ולו בעבודת הכפיים העדינה ביותר, וכעת מצא עצמו נזרק אל ים החיים הסוער, מסיפונה הגבוה של ספינת יוקרה. השלב הראשון, הקשה מכל, היה לצאת מהדירה השכורה בה התגורר על חשבון אביו, ולחפש לעצמו מרתף כלשהו, לעבור לגור בו עם משפחתו.

לאחר אינספור חיפושים, שהיו מסכת ייסורים ובושה כשלעצמה ("ממתי בנו של נגיד מתעניין בחורבות ומרתפים זנוחים?"), מצא ר' משה יחיאל דירה חשוכה בפאתי העיר לודז'. באישון ליל גררה המשפחה הצעירה את מיטלטליה לדירה החדשה, אלא שגם עבור ה'נכס' החדש, מתברר, לא היה בידו מספיק כסף...

בימים הבאים עלה וירד ר' חיים אלתר בבתייהם של עשירי לודז', מכר את הסנדקאות הנכספת שוב ושוב לשורה של כעשרה נגידיהם, בעלי הון ואמצעים, תמורת סכומים מכובדים, עד שסוף סוף היה בידיו סכום כסף נכבד

במוחו רעיון נועז.

הוא טיפס במדרגות ביתו של ר' חיים ברוך, בעל בית החרושת לגרביים, עוד נגיד לודז'אי מפורסם, נקש בדלת והחל לספר באוזניו את כל הסיפור, על ר' משה יחיאל שהגיע למצב כספי נורא, ועל ה'סנדקאות' שברצונו לכבד אותו, דווקא אותו, את ר' חיים ברוך.

"כידוע", זרק ר' חיים אלתר ברמיזה, "סנדקאות היא סגולה לעשירות"...

כעבור דקות ספורות יצא ר' חיים אלתר מהבית המפואר, כשבאמתחתו סכום נאה מהנגיד שקנה את הסנדקאות בפעם השנייה.

בימים הבאים עלה וירד ר' חיים אלתר בבתייהם של עשירי לודז', מכר את הסנדקאות הנכספת שוב ושוב לשורה של כעשרה נגידיהם, בעלי הון ואמצעים, תמורת סכומים מכובדים, עד שסוף סוף היה בידיו סכום כסף נכבד, בן כמה מאות זלוט'ס, שיספיק לידיו לתשלום ה'מקדמה' עבור הדירה, ולרכישת צרכי סעודה בסיסיים לכבוד הברית.

אלא שדווקא אז, לאחר שהצליח לכנס סכום נכבד שיש בו כדי להעמיד את ידידו על רגליו, החל ליבו נוקפו ומרעידו: "מה עשית? נכון, הייתה לך כוונה טובה, לשם שמים, אבל איך תיחלץ מהבור שכרית בעצמך? כל הגברים יבואו לסעודת הברית ויאשימו אותך בהונאה, בהולכת שולל, אנא תישא את פניך?"...

נכון עלה ר' חיים אלתר לביתו של המרא דאתרא ד'זדונסקא וולא, הגאון רבי אליעזר ליבשיץ זצ"ל, שנודע כחכימא דיהודאי. בביתו נכח גם חתנו, הגאון רבי משה בעער הי"ד, ת"ח וגאון עצום. "כבוד הרב!", פתח חיים אלתר ושלף מכיסו צרור של מזומנים. במשך כמה דקות סיפר על ה'הרפתקה' אליה נגרר רק מתוך רצון לסייע לחבירו. ארשת חריפה ומחויכת נפרשה על פני הרב. הוא היה המום מחד

בעל המרתף דרש מקדמה של כמה מאות זלוט'ס עבור הדירה, בלית ברירה הסכים לחכות עוד כמה ימים עם התשלום. ומשמים, באותם ימים בדיוק, הצטרף למשפחת גלברט הצעירה תינוק זעיר שנולד למזל טוב. כעת נוספו להם הוצאות חדשות בדמות סעודת ברית והוצאות נלוות...

"אתה מבין?", סיים ר' משה יחיאל, לאחר שהנחית באוזני ידידו את התגלית המרעישה על מצבו הקשה, "אני עוד לא יודע מהיכן אמצא קורת גג, אז להכין סעודת ברית למזומנים?".

החבר, ר' חיים אלתר ברגר שמו, אברך חסידי צעיר, מלא תושייה ומרץ, החליט שהוא מתגייס לעניין בכל הכוח. לפני הכל ביקש מידידו להמתין רגע ברחוב, הוא רץ בחזרה לבית הכנסת בו התפללו לפני כמה רגעים, ניגש אל ר' גרונם הגבאי, המנהל את קופת גמילות חסדים המיועדת למקרים כאלו בדיוק, סיפר לו על האברך שנולד לו בן ואין בידו אפילו שווה פרוטה.

הגבאי שלף מהקופה את הסכום המקסימלי לפי התקנון, עשרה זלוט'ס. ר' חיים אלתר אץ החוצה ותחב את עשרת המטבעות בידו של ידידו, שהקלה פורתא עלתה על פניו. שניהם ידעו שהסכום הזה לא 'מגרד' אפילו את הסכום הדרוש לו.



ר' חיים אלתר, אומר ועושה. עוד באותו ערב שם פעמיו לאחד הבניינים המפוארים בעיר, לביתו של הנגיד המפורסם ר' נתן דוד וישליצקי.

לחיצה על ידית מוזהבת הובילה את ר' חיים אלתר במסדרונות מפוארים עד למשרדו של ר' נתן דוד. יהודי חסידי בכל הופעתו והווייתו.

"אתם מכירים את ר' מרדכי מענדל?"

"בוודאי!" השיב ר' נתן דוד.

"בנו, ר' יחיאל משה, עומד להכניס את בנו בברית, והוא חפץ לכבד אתכם ב'סנדקאות'..."

"וכמה הוא רוצה בעד הסנדקאות?", קלטו חושיו המסחריים של ר' נתן דוד את הרמז.

"מצבו הכלכלי דחוק במיוחד, אתם בוודאי מבינים שמגיעה לו נתינה הגונה בעבור כיבוד זה".

"אני אתן חמישים זלוט'ס", הכריז ר' נתן דוד, "ובעזרת ה' בבוא העת אוסיף על כך כהנה וכהנה".

"בסדר גמור", דץ לו ר' חיים אלתר, "ביום ראשון הקרוב אתם מוזמנים בשעה עשר בבוקר לברית שתתקיים..."

כשיצא ר' חיים אלתר מביתו של ר' נתן דוד, החלו רגשותיו סוערים, רק עתה קלט איזה מטבע 'עוברת לסוחר' הייתה בידו. אם ר' נתן דוד הסכים לשלם כל כך מהר חמישים זלוט'ס עבור סנדקאות, הרי שהוא עלה על 'מתכון מנצח' לגייס סכומים נכבדים עבור ידידו השרוי במצב קשה.

אך מאידך, בסנדקאות, כידוע, אפשר לכבד רק בן אדם אחד. הוא המשיך לצעוד מהורהר ברחובות העיר החשוכים, כשלפתע עלה

מבטים המומים צצו על פני הנגידיים, הם החלו להבין מה אירע כאן...
"אך בוודאי אתם מבינים, רבותי", שאי אפשר לכבד את כולם לקיים את המצוה בפועל ממש, ולפיכך הרשו לי להציע לכם שאני אשמש בשליחותכם כ'סנדק', מה שלא יגרע בכחו זה מהזכות העצומה והסגולת שנפלה לידכם, לזכות ב'סנדקאות' באופן נדיר שכזה.

"מי שרוצה לחזור בו מהעסקה - יכול לגשת ולקחת את כספו בחזרה", הבהיר הרב, "אבל מי שמוכן להשתתף במצוה, הריני מבטיח לו בפה מלא, שהוא לא יפסיד מאומה ואדרבה שכרו יגדל מאוד!".

רטט של התרגשות עבר בין הנוכחים.

הרגש הכספי, החוש העסקי, התחלף בן רגע בתחושה אחרת, מרוכזת, של מצוה לשם שמים, נטולת כבוד ונגיעות אישיות, כזו הנובעת מעומק הנקודה היהודית. אף אחד מהנגידים לא ביקש חזרה את כספו, כולם הסכימו פה אחד להצעתו של הרב, שהתעטף בטלית והתיישב בשליחותם על כיסאו של אליהו הנביא, ועד מהרה הרעידו ברכותיו הרותחות של האב הטרי את החדר.

"אשר קדשנו במצוותיו... להכניסו בבריתו של אברהם אבינו"...
בין כך ובין כך פנה הנגיד ר' נתן דוד, 'המתחיל במצוה', אל האברך ר' חיים אלתר, תחב בידו עוד כמה עשרות זלוט'ס, וביקשו לרוץ לקנות עוד כמה מטעמים, בקבוקי בירה, הערינג ומיני מרקחים, כדי שיספיקו בשפע לכל המשתתפים.

מי שלא השתתף באותה סעודת ברית, לא ראה סעודת ברית שמחה מימיו. נגידי העיר לודז' הסבו סביב שולחן אחד, כשפניהם מאירות משמחה, על המצוה המיוחדת שהתגלגלה לידיהם. בתום הסעודה מסר רב העיר את הסכום הנכבד לאבי הבן, ר' משה יחיאל, שלא ידע את נפשו מרוב שמחה, דמעות של אושר זלגו מעיניו. והלא כך אמרו חז"ל: "תינוק בא לעולם - בא וכיכרו בידו".

(מתוך הספר החדש ומעורר ההשראה 'ריקוד האש בבוכנוואלד' - זיכרונותיו של הרה"ח איש החסד, אוד מוצל מאש, רבי חיים אלתר ברגר זצ"ל)

מהרעיון הנועז, אך בה בעת העריך והתפעל ממסירותו של אברך למען ידידו, רק בשלה מוכן היה להסתכן בצעד כזה.
"תנו דעתך!", שיבח אותו הרב על התעוזה והיזומה, "טוב עשית, יפה פעלת, יכול אתה למסור לי את הכסף שאספת, ובעז"ה אני אדאג לחלץ אותך מהמיצר אליו נקלעת"...



בבוקרו של אותו יום ראשון, הלכו עשרת עשירי העיר לודז' להיטהר במקווה, להתכונן לקראת המצוה. כשאף אחד מהם, כמובן, אינו מעלה על דעתו שידידו אף הוא מתכונן לאותו מאורע בדיוק, לאותה סנדקאות ממש...

בשעה היעודה, התמלא האולם הקטן בו נערכה הברית, בדמויותיהם ממוסגרות צעיפי המשי ומעילי הפרווה של עשירי העיר לודז'. כל אחד מהם הגיע במיטבו, מוכן ומזומן למצוה הסגולתית שרכש בדמים מרובים. מרגע לרגע נעשתה האווירה מביכה. המבטים חצו את החדר לאורכו ולרוחבו.

"רגע, מה גם אתה עושה פה?", שאל איש את רעהו, ללא אומר ודברים.

"איך התקבצו כל עשירי העיר, בברית של אברך עני ורש?", ריחפה מאליה השאלה בחלל.

בירכתי האולם הצטנף לו האברך ר' חיים אלתר, מוכן ומזומן לכל התפתחות לא נעימה. מי שהציל אותו, ברגע האפס, היה לא אחר מרבה של העיר, הגאון רבי אליעזר, שנכנס פתאום אל החדר והניח על השולחן ערימה עבה של שטרות. חיים אלתר הכיר היטב את השטרות שנאספו על ידו בעמל.

"מורי ורבותי!", פתח הרב בקול נרגש, "יש לנו כאן 'ברית מילה' מיוחדת במינה, סיפור שלא קורה בכל יום. כל אחד מכם, נגידים יקרים, שילם סכום נכבד עבור ה'סנדקאות', לפי שורת הדין היא שייכת לכולכם".

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:
dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

"בירור קצר במשרדי 'דרשו' שימח אותי: יש מוקד מבחן פעיל במיצד! למעשה כשהגעתי למבחן בשעה הנקובה התאכזבתי. לא היה זכר למבחן, האחראי לא היה במקום, התברר שהוא כעת בביתו מחמת הקורונה..."

נבחני ה'דף היומי בהלכה' משתפים את חוויותיהם, לקראת הסיום הגדול חורף תשפ"ב

הרב שלום הרשלר



הודו להשם, התגובות הנלהבות הפתיעו אותנו לטובה. מכל עבר מגיעים הדים לראיונות עם חברי ונבחני ה'דף היומי בהלכה', כאשר רבים מביעים את רצונם טהור להצטרף כבר כעת ללגיטו של מלך לומדי ויודעי ההלכה, במיוחד אחר הריאיון המיוחד עם הרב מרדכי יוסף שטראוס, שהשכיל להציע לנצל את ארבעת החודשים שלפנינו ל-4 חודשי ניסיון, לקלוט את הכיוון והמסלול בדרך להצליח בלימוד וידיעת ההלכה.

השבוע פנינו להרב דוד אסטריק, מחשובי אברכי כולל פונוביז' בבני ברק, הזוכה זה כמה שנים ללימוד ולהבחן מדי חודש, לשמוע מפרי ניסיונו ולהחכים לתועלת הרבים.

• מתי הצטרפת ללימוד הדף היומי בהלכה?

"היה זה לפני 3 שנים, כשהתחילו את לימוד הלכות עירובין במסגרת הדף היומי בהלכה. בהתחלה קצת היססתי וחשבתי האם להצטרף או לא, האם זה מתאים עבורי, אך בסוף הגעתי להחלטה, שחבל שתם להסס. מצטרפים..."

• מה גרם לך להצטרף?

"בתור בחור זכיתי ולמדתי את שלשת החלקים הראשונים של המשנ"ב, דהיינו הלכות ברכות ותפילה והלכות שבת, אבל הלכות עירובין והלכות פסח, שמטבע הדברים הינם קצת יותר קשים ומורכבים, לזה לא הגעתי, כך שהפנמתי לעצמי שאם אני מעוניין לזכות ללימוד ולדעת את כל המשנה ברורה, ובמילים אחרות, אם אני רוצה אכן לדעת איך לחיות כמו יהודי, עלי להצטרף למסגרת מתוכננת, ללימוד ולשנן את כל המשנה ברורה.

"ואכן אז כשהתחילו בלימוד הלכות עירובין, ידעתי שזה הזמן לקפוץ על הרכבת, ולהצטרף למסגרת ה'דף היומי בהלכה', ואכן ב"ה במשך שנים אלו כבר הספקתי ללימוד ולהבחן ברוב אושר על כל הלכות עירובין והלכות המועדים כמו פסח, ארבעת המינים ועוד"

• כמה פעמים אתה לומד כל חודש את החומר לפני המבחן?

"יש לי סדר קבוע על הבוקר, לפני שחרית כשהראש רענן, אני לומד ומתקדם בסדר הלימוד. לעתים כשאני לא מספיק הכל לפני התפילה, אני משלים אחריה או במשך היום. כך גם, אני משתדל ומשקיע בכל הזמנים הלא מנוצלים, בין גברא לגברא, בחליצת

התפילין, ב'חורים' במשך היום וכדומה, בבחינת וקובץ על יד ירבה לעבור ולשנן שוב ושוב באופן מסודר את הלימוד החודשי".

• מה תוכל לציין כטיפ, כנבחן וותיק?

"הטיפ שאני יכול להעביר, הוא בסך הכל מה שאני רואה בעצמי. מה אני רואה בכל חודש מחדש; זה לא פרויקט קשה או מסובך 'מי יודע מה', בסך הכל עשר דף משנה ברורה לחודש! אבל מה שכן, כדי להצליח - צריך לשמור על עקביות וקביעות, חודש אחרי חודש ולא לוותר! לפעמים קורה וזה כן קצת קשה, וגם ברגיל שזה לא כ"כ קשה, לא לוותר על הקביעות! ואפי' אם לפעמים הלימוד לא ברור או מובן עד הסוף", משתף הוא מניסיונו, "כדאי להמשיך, כי אם מפסידים חודש אחד - כבר אין כאן הקביעות וזה הורס את הרצף. ב"ה אני נבחן כבר כ-3 שנים ולא פספסתי שום מבחן!".

• זכור לך איזה סיפור מיוחד של השקעה בלימוד/השתתפות במבחן וכדומה?

"היה זה לפני כשנה וחצי", הוא משחזר, "יצאנו בימי בין הזמנים עם בני המשפחה לכמה ימי התאווררות ביישוב 'מיצד'. ואז נזכרתי: השבוע יש מבחן! נו, הגעתי למסקנה המציאותית, נצטרך לקחת מונית שלשת רבעי שעה לירושלים למבחן ונחזור..."

"בירור קצר במשרדי 'דרשו' שימח אותי: יש מוקד מבחן פעיל במיצד! למעשה כשהגעתי למבחן בשעה הנקובה התאכזבתי.

שמעתי ממורי ורבי מרן הגאון רבי גרשון אידלשטיין שליט"א, ראש ישיבת פוניבז', שכשביקש ברכת הצלחה עבור בניו ממרן הגרי"ז מבריסק זצ"ל בירכו בהרבה נחת. כשתמה בפניו על נוסח זה? השיב לו הרב שגם אצל אביו מרן רבי חיים מבריסק זצ"ל היו מברכים בנוסח זה

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א



ספר תורה...

עודו משתומם, ניגש אליו הרב, ומראה לו תכריך כתבים. "הריקודים ושמחה", אמר לו הישועות יעקב, "הם לכבוד כתבים אלו!" - "ומה הם הכתבים הללו?", תהה ה'קצות'. "אלו הכתבים שלכם!", השיב הרב, "אנו עורכים מעמד הכנסת ספר תורה, לכבוד הכתבים וחיידושי התורה המופלאים שלכם, שהגיעו לעירנו!"...

כידוע שכאשר הפציע אורו של הספר 'קצות החושן' לאור עולם, הוא גרם להדים נרחבים בכל עולם התורה וגדולי הלמדנים נמשכו אחריו כחבלי קסם. גאון הדורות רבי **עקיבא איגר** זצ"ל כתב באחת מתשובותיו, שמיד כאשר הגיע הספר הנחמד הזה לביתו - הוא נחטף מיד ליד וכמעט שאינו זוכה לראותו.

על כל פנים, רואים בחז"ל שיעקב אבינו זכה לליווי של מספר עצום ורב של מלאכים. אומרים המפרשים יסוד עצום ונורא:

ידוע, שבלא סיוע ממרומים לא ניתן לנצח את היצר. כפי שאומרים חז"ל: "יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש המיתו, ואלמלא הקדוש ברוך עוזרו אין יכול לו" (קדושין ל, ב). מה כוחו של בן תמותה, חלש ורפה כח, מול מלאך בוער באש שכוחו נורא ועצום, וסוחף בעוצמה כה גדולה? אכן, אין בכוחו, אלא שהבורא בעצמו מתייבב לימין האדם במלחמתו מול היצר.

כל זאת, אומרים המפרשים, אכן רואים כאן בפרשתינו:

הקדוש ברוך הוא אמנם רוצה לסייע לאדם, ואף יביא לו למלחמתו מאה עשרים אלף מלאכים. אך כל זה - בתנאי אחד: ליעקב היו

חכמי הדורות הפיקו לקח נורא מהפסוק "ויותר יעקב לבדו". איתא במדרש בסוף פרשת ויצא: "כמה מלאכים היו חלים ומרקדים לפני אבינו יעקב בכניסתו לארץ? רב הונא בשם רב אייבו אמר, שישים רבוא מלאכים היו חלים לפני יעקב אבינו בכניסתו לארץ. הדא הוא דכתיב 'ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלוקים זה', ואין שכנינה שורה פחות משישים רבוא. רבנן אמרי מאה ועשרים רבוא, שנאמר 'ויקרא שם המקום ההוא מחנניים', מחנה הרי שישים רבוא, מחנניים הרי מאה ועשרים רבוא".

במאמר המוסגר, יש לדקדק בלשון המדרש שכתב שהמלאכים היו "מרקדים" לפני יעקב אבינו, ולא רק ליוו אותו לשומרו, ולשמחה מה זו עושה?

הסביר הגה"צ רבי **משה שמעון ווינטרוב** זצ"ל, משגיח ישיבת 'היכל התורה', שכאשר יצא יעקב מבאר שבע היה צער גדול בעיר, כמו שמביא רש"י שם: "בזמן שהצדיק בעיר, הוא הודה הוא זיוה הוא הדרה; יצא משם, פנה הודה פנה זיוה פנה הדרה". כעת, כשחזר יעקב לארץ ישראל, היתה שמחה גדולה שחזר הצדיק למקומו, ועל כן רקדו המלאכים לפניו.

רבי משה שמעון תיאר מעמד נורא הוד זה בתיאור נפלא במייטב לשונו: "איננו יכולים לתאר לעצמנו כיצד היתה נראית תהלוכת ענק מרשימה ומפוארת זו, שכן לא נראתה כמותה מעולם. תהלוכה כמו ב'הכנסת ספר תורה' שסך המשתתפים בה עומד על מיליון ומאתיים אלף מלאכים! לא בני אנוש אלא מלאכים ממש! וכולם רוקדים בשמחה ובהתרגשות לפני צדיק אחד - יעקב אבינו!" מבהיל הרעיון!

מסופר, שכאשר רצה רבינו **בעל ה'קצות החושן' זצ"ל** להדפיס את ספרו, הוא הלך לשם כך לבית הדפוס בעיר לבוב. כשהגיע לעיר, הלך תחילה לקבל את פני רב העיר, הגאון **בעל 'ישועות יעקב' זצ"ל**, ולהראות לו את ספרו. הרב כבדו מאד, הם שוחחו זמן מה בדברי תורה, וה'קצות החושן' השאיר לרב את כתביו כדי שיוכל לעיין בהם. למחרת היום, בשעות הבוקר, מביט ה'קצות החושן' מבעד לחלון האכסניה בה שהה, והנה הוא רואה תהלוכה של שירה וריקודים ברחוב, וכל אנשי העיר מפזיזים סביב לחופה מפוארת. הבין ה'קצות' שכנראה נערכת כעת הכנסת ספר תורה, ומיד עטה את מעילו ויצא לכיוון התהלוכה, להשתתף בשמחה ולכבד את התורה. כשהתקרב, התפלא ה'קצות' לראות שאכן יש חופה ויש ריקודים ושירה, אך אין

ובאותו ענין שמעתי מפי מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצ"ל שהרב מבריסק טען שאין לסמוך על ברכות, ואף התבטא פעם: "פון א' בִּרְכָה וְוַעֲטַּ מְעַן קִיין תלמיד חכם נִישְׁט וְוַעֲרֵן!" ("מברכה לא נעשים תלמיד חכמים!")

ניתן ללמוד בעיון. על בסיס שיעור זה הוא חיבר מאוחר יותר את פירושו על התורה, ספר 'העמק דבר', בו נוסף גם הפירוש 'הרחב דבר' על הנושאים בהם נדרשת אריכות.

בזמנו, נהגו המשכילים למיניהם להשתמש בתורה כקדום לחפור בה, בבואם לנעוץ טלפיהם בחומה. הראשים שבהם היו למדנים ועמקנים גדולים, שהתעטפו בטלית שכולה תכלת, עטו איצטלא דרבנן, ובניסיון להוכיח את ידיעותיהם, את מחשבתם המקורית, ובעיקר את שיטתם מבין פסוקי התורה, היו רגילים לכתוב 'פירושים' שונים ומשונים על פרשיות התורה הקדושה.

החיבור הנשגב 'העמק דבר' הגיע לידינו של אחד מהם, והלה התפעל ביותר. הוא לא התאפק, שם פעמיו אל ישיבת וולאז'ין וניגש אל הנצי"ב בתמיהה: "כבר תקופה ארוכה שאני שוקד להוציא ספר דומה המפרש את פסוקי התורה. הדבר דורש ממני מאמץ ועמל רב, ובקושי הספקתי לסיים את חומש בראשית. כיצד אתם הצלחתם להוציא בפרק זמן כה קצר חיבור מקיף, מעמיק ולמדני על כל חמשת החומשים. איך עושים זאת?"

הביט הנצי"ב על בן שיחו, וזיהה הזדמנות נפלאה לקיים 'ענה כסיל כאיוולתו'. "שמע נא", פתח ואמר, "שלמה המלך אומר במשלי (לא, כד) במזמור 'אשת חיל': 'סִדֵּן עֲשֶׂתָה וְתִמְכֹר וְחָגוֹר נִתְּנָה לְפָנַי'. כלומר, את הסדין הכינה ומכרה אותו כדי להתפרנס, אך את החגורה לא מכרה, אלא נתנה לסוחר.

"ויש להבין, מדוע נתנה האשה את החגורה לסוחר? הרי מדובר כאן באשה העמלה קשות לפרנסתה, ומעוניינת להשתכר ממעשי ידיה במעט הפרוטות שהרוויחה. על מה ולמה היא נותנת כך את החגורה לסוחר מבלי למוכרו?"

"כדי להבין את התשובה על כך", אמר לו הנצי"ב, "אמשיל לך משל: מעשה באדם שנכנס לחנות גדולה, וראה את אחד הקונים עומד בדלפק לשלם על המוצרים שהחליט לרכוש, ומיד לאחר התשלום

רבבות מלאכים, ולבסוף נאמר: "ויוותר יעקב לבדו". את המלחמה, בסופו של דבר, יכול האדם לנצח רק אם יתגבר בעצמו. כל הסיוע ממרומים לא יועיל אם האדם לא ילחם בעצמו, ויתגבר על השטן לנצחו. כל הצלחתו של יעקב היתה מחמת שהיה 'לבדו', מפני שאמנם במלחמה מול השטן "אלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו אין יכול לו", והאדם חייב את עזרתו של הבורא; אך זאת לא תגיע, וכל סיוע ממרומים לא ינתן - אם האדם לא יעשה כל מה שביכולתו ויתאמץ בעצמו.

שמעתי ממורי ורבי מרן הגאון רבי גרשון אידלשטיין שליט"א, ראש ישיבת פוניבז', שכשביקש ברכת הצלחה עבור בניו ממרן הגרי"ז מבריסק זצ"ל בירכו בהרבה נחת. כשתמה בפניו על נוסח זה? השיב לו הרב שגם אצל אביו מרן רבי חיים מבריסק זצ"ל היו מברכים בנוסח זה.

ובאותו ענין שמעתי מפי מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצ"ל שהרב מבריסק טען שאין לסמוך על ברכות, ואף התבטא פעם: "פון א' בִּרְכָה וְוַעֲטַּ מְעַן קִיין תלמיד חכם נִישְׁט וְוַעֲרֵן!" ("מברכה לא נעשים תלמיד חכמים!"). ופעם כאשר ביקש הרב שטיינמן ברכה מהרב מבריסק על ענין רוחני כל שהוא, השיבו הרב בפליאה: "וכי גם אתה מבין המבקשים ברכות על עניינים כאלו?"

ובספרו 'אילת השחר' (פרשת תולדות), מבאר הרב שטיינמן על פי זאת, מדוע ברכותיו של יצחק ליעקב התמקדו בעיקר בדברים גשמיים ולא רוחניים: על רוחניות כל אחד צריך לעמול לעצמו! לכך האדם נוצר. הברכות יכולות להועיל, אך לא מעבר לכך, והן לא יפעלו מאומה כאשר אין את הנכונות והרצון העצמי להשקיע ולהתאמץ!

מאידך גיסא, חשוב לציין ולהדגיש שאין הדברים כפשוטם, ואין ספק שיש ענין גדול לקבל ברכות הצדיקים על הצלחה בתורה. ראו דברים מפורשים שנאמרו במסכת סופרים (יה, ז): "וכן היה מנהג טוב בירושלים, לחנך בניהם ובנותיהם הקטנים ביום צום, בן אחת עשרה שנה עד עצם היום, בן שתיים עשרה להשלים, ואחר כך סובלו ומקרבו לפני כל זקן וזקן, כדי לברכו ולחזקו ולהתפלל עליו שיזכה בתורה ובמעשים טובים; וכל מי שהיה לו גדול ממנו בעיר, היה עומד ממקומו והולך לפניו, והיה משתחוה לו להתפלל בעדו; ללמדך שהם נאים ומעשיהם נאים, ולבם לשמים". (הגר"א בביאורו שם - כותב שהכוונה היא כאשר הגיע הבחור לגיל שלושה עשרה).

אלא ודאי כוונת הרב מבריסק היא, שלא יסמוך האדם על הברכות, אלא עיקר ההצלחה היא על ידי עמל ויגיעה עצמית ותפילות לה', ואז מצטרפות ברכות הצדיקים לריבוי הסייעתא דשמיא.

ה'העמק דבר' מתנה מן השמים!

הגאון הנצי"ב - רבי נפתלי צבי יהודה ברלין זצ"ל, שימש למעלה מארבעים שנה כראש ישיבת וואלז'ין, וכשראה שבני הישיבה אמנם מרבים להתעמק בעומקם של סוגיות, אך מזניחים את התורה שבכתב, הכניס את לימוד המקרא אל תוך כתלי הישיבה. בכל יום היה מוסר לתלמידים שיעור במקרא, בו הראה שגם את המקרא

אחד הצעירים, שהיה סקרן לדעת מהו המכתב הבהול באמצע ימי החופשה, התנדב לחצות את הנהר, ולמסור אותו לביתו של רבי יצחק אלחנן. בסקרנותו כי רבה, פתח הצעיר את המכתב, ולתדהמתו גילה שבקשתו של רבי יצחק אלחנן עוסקת בהאכלת החתול שבחצר ביתם...

צרוך ספורים על יחסם של גדולי הדורות לבעלי חיים

הרב ישראל ליוש

"וַיַּעֲקֹב נִסְעַ סְפֹתָהּ וַיִּבֶן לוֹ בַּיִת וַלְמִקְנָהּוּ עָשָׂה סֶפֶת... קָרָא שֵׁם הַמָּקוֹם סְפֹת" (בראשית ל"ג, י"ז)



מה ראה יעקב אבינו לקרוא למקום ע"ש הסוכות שעשה עבור המקנה, וכי איזו חשיבות יש לסוכות הללו, עד כדי שהם מתכבדים בקריאת שם המקום על שמם?

דברי ה'אור החיים' הקדוש יאירו את עינינו באור יקרות, וילמדו אותנו פרק חשוב בחובת חמלת האדם על כל מעשי הבורא ית': "אולי" - כותב ה'אור החיים' - "כי עשה דבר חדש בחמלתו על המקנה, מה שלא עשה כן אדם קודם, שיכין סוכה לבהמות, ולשינוי חדש, קרא המקום עליו".

עפ"י דברי ה'אור החיים' נבין, שבניית הסוכות עבור המקנה, היתה הנהגה חדשה שלא היתה נהוגה קודם לכן. ובקריאת המקום ע"ש הנהגה זו, ביקש יעקב אבינו להעביר מסר לדורות שהנהגה זו אינה סתמית, היא ראויה לקריאת שם המקום, כי חובתו של האדם לרחם ולחמול על כל הנבראים, אף בעלי החיים!



כאשר אנו עוסקים בענין הפסוק "ורחמיו על כל מעשיו", מיד עומדת לנגד עינינו התמונה המפורסמת, איך הגאון הצדיק רבי אליהו לופיאן זצ"ל מוזג חלב לחתול בחצר ישיבת 'כפר חסידים', אלא שמאחורי הפעולה האצילית הזו הנובעת מפשטות, ענווה ורחמנות יוצאת דופן, ישנו סיפור מקדים...

תלמידו רבי יוסף דוד שלוסברג מספר: יום אחד טייל רבי אליהו בחצר הישיבה, וראה חתול מסתובב כאילו היה זה ביתו, שאל אותו ר' אליהו: "מה זה החתול הזה? מה מעשיו כאן?", הסברתי לו שערב אחד, כאשר הרבנית, אם הישיבה, נכנסה למחסן הישיבה, הגיעו לפתע עכברים. היא חששה שהם יכרסמו במאכלים ובכלים שאוכסנו שם, ולא ידעה כיצד לסלקם.

אחד הבחורים הציע שיביאו חתול למחסן, והוא יאכל את העכברים, ואכן בחור זריז מיהר להוציא את ההצעה אל הפועל, וכעבור כמה דקות היה בידי חתול שהועמד על משמרתו, ועשה את תפקידו נאמנה. העכברים נעלמו...

ר' אליהו שמע את כל הסיפור ושאל אותי: "נתת אוכל לחתול?",

"הוא הרי אוכל את העכברים", עניתי בפשטות "שמע מה אתה מדבר!" - העיר לי ר' אליהו - "הרי החתול הובא לכאן כדי לחסל את העכברים, אם כן, אחרי שאכל כבר את כולם, מה יאכל? כנראה שכבר כמה ימים לא בא אוכל לפיו...". מיד נטל ר' אליהו כוס חלב, מזג לחתול ואמר לי: "אסור לאדם לאכול לפני שהוא מאכיל את בהמותיו, כאשר אחד הברואים משרת אותך, עליך להאכילו לפני שאתה אוכל!"...



משגיח ישיבת גרודנא, הגה"צ רבי הלל כגן זצ"ל, נוהג היה להניח את שיירי מאכלו על אדן החלון, עבור הציפורים והיונים. ואכן הציפורים היו באות לחדרו ומתנהגות כאילו היה זה השובך הפרטי שלהן, עפות ומצפצפות, ובאופן טבעי החדר התלכלך מאוד... פעם שאל אותו תלמיד: "רבה! איך אפשר לחיות כך...?", ר' הלל פשט את ידיו ואמר: "מה אעשה...? הרי כתוב 'ורחמיו על כל מעשיו'...!".



השמש זרחה על הכפר השוכן על שפת הנהר שליך 'קובנא', והגאון רבי יצחק אלחנן ספקטור זצ"ל, שנפש שם באותם ימי קיץ, יצא מהאכסניה שלו כשבידו מכתב. הוא חיפש אחר יהודי העובר את הנהר לכיוון קובנא, כדי שיעביר את המכתב לבני ביתו.

**עומדת לנגד עינינו התמונה
המפורסמת, איך הגאון הצדיק
רבי אליהו לופיאן זצ"ל מוזג
חלב לחתול בחצר ישיבת
'כפר חסידים', אלא שמאחורי
הפעולה האצילית הזו הנובעת
מפשטות, ענווה ורחמנות יוצאת
דופן, ישנו סיפור מקדים...**

ברצפת ביתו של הגאון רבי זאב איידלמן זצ"ל ששכן בקומת קרקע, נוצר חור ויצאו ממנו נמלים שטיילו בחופשיות בכל הבית, ואף עלו על שולחן האוכל.

רבי זאב דאג לבדוק כל מאכל טרם הכניס לפיו, שלא עלו עליו נמלים, אך בשום אופן לא הרשה לבני ביתו לסתום את החור, "צריך לרחם גם על נמלים!" - טען רבי וועלוועל...

ונסיים בסיפור קדמון שמובא בספר 'קב הישר': אשה אחת הזיזה סולם שעמד ליד לול תרנגולים, דרכו היו האפרוחים עולים ויורדים מהלול.

מן השמיים הענישוה והיא נהייתה עקרה. כאשר באו אל האריז"ל ובקשו ישועה, גילה להם שגזירה זו נגזרה על האשה בעוון 'צער בעלי חיים'. הבינה האשה במה מדובר, תיקנה את מעשיה והשיבה את הסולם למקומו, וברוך ה' מיד נפקדה בסימן טוב ובמזל טוב.

אחד הצעירים, שהיה סקרן לדעת מהו המכתב הבהול באמצע ימי החופשה, התנדב לחצות את הנהר ולמסור אותו לביתו של רבי יצחק אלחנן. בסקרנותו כי רבה, פתח הצעיר את המכתב, ולתדהמתו גילה, שבקשתו של רבי יצחק אלחנן, עוסקת בהאכלת החתול שבחצר ביתם: "כתוב בתהילים 'ורחמיו על כל מעשיו'" - כתב רבי יצחק אלחנן לבני ביתו - "ובחצר ביתנו מתהלך חתול שהייתי רגיל להשקותו חלב בכל יום, ועתה איני שקט, כי לפני נסיעתי שכחתי למנות אדם אחר שיעשה כן במקומי, על כן אבקש ממכם שתחוסו עלי ותואילו בטובכם להשקות את החתול כל יום, עד שאחזור..."

הגאון רבי מיכאל דב וייסמנדל זצ"ל, מספר בספרו 'מן המצר' על יהודי שאף בשעתו הקשה, כשחיי עומדים מנגד, ועתידו ועתיד משפחתו תלויים כחוט השערה בין החיים ובין המוות, הוא ברחמנותו דואג לבעלי החיים.

היה זה רבי אייזיק רוזנצווייג הי"ד, שהתפרנס מגידול תרנגולים. הוא הובל עם משפחתו ברכבת המוות, וכשהוא מוכה ומבוזה ע"י נוגשיו הנאצים ימ"ש, שצחקו עליו וירקו בפניו, זעק מקרון הרכבת לנאצים שעמדו על הכביש: "לכו לביתי ותנו מים ומזון לתרנגולים... הם לא אכלו ולא שתו כבר יום שלם...!"

הוא לא נח ולא שקט, עד שראה מרחוק את חברו רבי משה יהודה צילץ הי"ד, שהיה עדיין מחוץ לגזירת המוות. ר' אייזיק קרא לו וזעק אליו בקול גדול: "צער בעלי חיים דאורייתא... תנו מים ומזון לתרנגולים..."

פעם הלך הגאון רבי שמואל אהרן יודלביץ זצ"ל ברחוב, וראה חתול שהכניס את ראשו לקופסת שימורים, ולא הצליח להוציאו משם. הוא קפץ ודילג, התהפך והתגלגל, והראש לא יצא, הקופסה משקשקת ומרעישה והחתוך הולך ומסתבך. רבי שמואל אהרן ברחמיו, לא יכול היה לשאת את צערן של החתול, ולמרות מעמדו וגילו, ולכאורה אין זה לפי כבודו, הוא ניגש אל החתול, תפס אותו בידו, וחילץ בזהירות את ראשו מהקופסה... הרי כתוב "ורחמיו על כל מעשיו", ואיך אפשר שלא לעזור לחתול המסכן.

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת



לאחר הפסקה קלה, המשיכו האחים והכריזו בדרמטיות ובקפדנות: "אף פעם לא נמחל לרב שפירא ולרב מפוניבז', על העוול שעשו נגדנו!..." הוא היטה אוזנו כאפרכסת ושאל: "מה לכם ולגדולי תורה ענקיים כאלו?!"

הם אומרים 'יש לי רב', ואנחנו אומרים 'יש לי כל'!



הרב מפוניבז', הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל

את דלתות מחשבותיו של הבחור הנבון, והדליקו אור פנימי בלבן שהלך והתחזק, והחזירו למוטב.



מעשה שסיפר ר' יעקב גלינסקי זצ"ל (תורת חיים על אבות עמוד ש"ג): בעיירות סיביר במחנות ההסגר, תחת תנאי חיים ירודים, כשכולנו שבורים ורצוצים, נתגלה לנו רכוש פנימי שווה יותר מכל הון דעלמא, ומעשה שהיה כך היה:

כשגלינו לגלות סיביר, עשינו את שנות הגלות יחד עם עשירי ליטא הנכרים, וביניהם יהודים ההולכים קדימה לרוח הזמן. בין הגולים נמנו שני אחים יהודים, שהיו בשעתם העשירים הגדולים ביותר בקבוצה. על אף ששני היהודים היו רחוקים מדת ואמונה, ניסיתי לחזק ולעודד את רוחם שהיתה שבורה עד מאד ממצבם. לעומתם ניסו בחורי הישיבה ללמוד תורה ולהתחזק בעבודת ה' בדרכם הם. יום אחד באו שני הגבירים, וסיפרו איך שכל ימי חייהם מסרו נפשם על רכוש שרכשו אבות אבותיהם במשך מאות שנים, אלא שפתאום נהפך עליהם הגלגל, והם אבדו את כל נכסיהם, הכל ירד לטמיון! העושר הגדול הפך לחלום...

לא יכלו עוד האחים להתאפק, והגיעו עד כדי דמע כשאמרו לי: "יעקב אתה מאושר! חינוך אותך בחיי אמונה וביטחון! בחיים של תורה! זה היה הרכוש שרכשת, ואותו אי אפשר לגזול ממך את הרכוש הזה, הוא הלך עמך עד סיביר, ואילו אנחנו", ממשיכים האחים בקול חנוק, "חשבנו שהחיים מתחילים ומסתיימים בכסף, ברצונות ותאוות, מה נשאר מכל אותו רכוש? כלום! מקנאים אנחנו

הרב בנימין בירנצוויג

"יִיאָמֵר עֲשׂוּ יֵשׁ לִי רָב... וַיֵּאמֶר יַעֲקֹב... וְכִי יֵשׁ לִי כָל" (בראשית ל"ג, ט"ז-י"א)

עשו אומר "יש לי רב", ויעקב אומר "יש לי כל"!

שתי נוסחאות! שתי השקפות עולם!

- מבאר ה'חפץ חיים' על התורה, עשו מבטא בדיבורו את השקפת עולמו, יש לו הרבה ממון, והמשמעות היא 'יש לי הרבה', ומי שיש לו הרבה רוצה עוד הרבה, יש לו מנה רוצה מאתיים! ויעקב אבינו מבטא את השקפת עולמו - 'יש לי כל', יש לי כל מה שאני צריך, אני מרגיש עשיר גדול כי יש לי כל מה שאני צריך, אני לא צריך יותר!!

הג"ר ראובן פיינשטיין היה מספר, שאביו מרן הגאון ר' משה זצוק"ל, אמר לו כמה פעמים: "אני יותר מאושר מהעשיר רוקפלר, כי אני עובד במטרה להרוויח, כדי לשים לחם על שולחני וקורת גג מעל ראשי, אבל המיליארדר רוקפלר הוא עובד בחינם, כי לא יתכן שיהנה מן הכסף שירוויח, אפילו בעוד אלף שנים, כי יש לו כבר כ"כ הרבה כסף עד סוף הדורות..."



מסופר על בחור, שלא מצא את סיפוקו בלימוד התורה, התרעם על הדלות של לומדי התורה, ופזל למעיינות אחרים לשתות מהם. דמיונו היה בשפע, והממון קרץ לו מהעבר השני.

אביו, במר יאוש, הגיע איתו למרן החזו"א, בביתו הדל והפשט במושבה הקטנה בני ברק. כשנכנסו לבית הדל, הרגיש הבן: 'הנה צדקתי!', ואמר לאביו: "תראה, בשביל חיי תורה צריך חיי דלות ועניות...".

נכנסו לחדרו הקדוש של מרן החזו"א, ודמותו הטהורה רבת ההוד והאצילות, נצבה בפניהם. שפך אביו של הבחור בפני מרן החזו"א את התלבטותיו של בנו, ואז הישיר החזו"א מבטו אל הבחור, כמי שקורא מחשבותיו, ואמר לו: "אתה רואה את החדר הזה? איזו פשטות, כסא, שולחן ומיטה פשוטה מעץ, והרבה ספרים. כן, דע לך! כאן זה מה שאתה רואה!", ואז הצביע החזו"א על ליבו, ואמר: "אבל כאן בלב שלי פנימה, חדרי הלב מלאים רכוש שאינו נמדד במספרים! אושר ועושר עצום ורב! אושר וסיפוק שאי אפשר לקחתם ממני! והם איתך תמיד ולעולם!".

כמובן שדבריו הנוקבים והחודרים כליות ולב של מרן החזו"א, חדרו

הוויכוח נמשך והתלהט, עד שהשניים קבעו ללכת אל מרן הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א, ולשאול את פיו. כשנכנסו, ראש הישיבה הציג את הבחור שלצידו במילים הבאות: 'היום הגעתי ועמי המתמיד של הישיבה שלנו, מספר אחד בהתמדת התורה בישיבתנו!' - כשהבחור מסמיק ומחוויר לסירוגין, ואילו רבי חיים מתחייך חיוך גדול, ומביט בו בהתפעלות...

מיהו זה שמסוגל ללמוד 400 שעות ביום אחד?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"כי גם זה לך בן" (בראשית ל"ה, י"ז)



אחת המתנות שקיבלנו, אחד הערכים שאנו גאים בהם ללא ספק, הוא הרצון התמידי המפעם בלב כל מי שיהודי יכונה, להיטיב לזולתו, לתמוך בו, להרבות חסד, להעניק לחברו עזרה וסיוע. כמה סיפוק ואושר צרוף יש ברגע הזה, בו יהודי מרגיש שיש לו את היכולת לעזור, לתת, להקריב מעצמו ולסייע לאחר, ועזרתו באמת עמדה לימין חברו וסייעה לו בזמן אמת לעבור רגע קשה או מורכב. לתת זה לקבל, כולנו יודעים, ושואפים לתת ולסייע ככל האפשר.

הבעיה היא, שרבים סבורים שהם לא באמת יכולים, הם לא מסוגלים ואין בהם את העוצמה לעמוד באתגר כזה, להיות כתובת שמסייעת לכל דורש, להיות האדם אליו פונים ובעזרתו יוצאים מכל מצוקה. זה נראה כמו משימה שמתאימה ליחיד סגולה, מנהלי ארגונים גדולים, בעלי יכולת כלכלית גבוהה, או אנשים מוכשרים במיוחד.

וכי זו האמת? וכי אדם רגיל, מן היישוב, שאין לו ארגון ולא מערכת, אינו משופע בכסף והוא לא בעל כישרון מזהיר, אינו יכול להפוך למגדלור של נתינה ותמיכה? וכי בהכרח נדרשים כישורים יוצאי דופן, יכולות כספיות גדולות, נכונות להתמסר בשעות לא שעות, התייצבות למשמרת התנדבות ארוכה וכיוצא באלה - כדי להפוך למופת של עזרה, כדי להיות מסוגלים להעניק סיוע שיש בו כדי לשפר חיי אדם אנשים ואף לחלצם ממצוקתם ולהפוך את חיייהם מן הקצה אל הקצה!?

כאמור, יש שכאלה שחושבים שככה זה, אולם הבה נגלה שאין אלו פני הדברים:

לכל אחד מאיתנו יש כח סמוי, יוצא מן הכלל. הוא לא עולה כסף, ולא לוקח זמן. הוא לא דורש כישרון יצירתי, ואינו מצריך משמרות ארוכות. למעשה, תוך כדי חיי היום יום, בין ריצה לאוטובוס לרכישה במכולת, בדרך לכולל או בחזור מהעבודה, לפני ארוחת ערב, לאחריה וגם באמצעה, בכל עת ובכל רגע - יכול כל יהודי להפוך למעייין נובע של נתינה ותמיכה, בעזרת כלי אחד פשוט, שכולנו מצויידיים בו:

הפה.

היכולת להביע מילה, דיבור, אמירה או מחמאה. זה הכל. זה משנה חיים של אנשים, זה נותן להם כח, זה מעניק להם שמחת חיים, לפעמים זה מה שיחלץ אותם ממצוקתם. כן, ככל שזה פשוט, זמין, נגיש ונוח, כך זה לא יאמן: מילה אחת, מחמאה במקומה, תשומת לב חיובית, אמירה משבחת - זה משנה גורלות של אנשים, נותן להם כח ותקווה!

זה כל כך מצוי, עד שמיותר להכביר בדוגמאות: הרעיה או הילד שהכינו ארוחת ערב, החזן שזה עתה התפלל לפני העמוד, כמו גם הבחור שיושב ולומד בשקיקה בפינה, כמו בעל המכולת שסידר מדפיו בזריזות, כמו נהג האוטובוס שהופיע זה עתה, כמו כל שכן, ידיד או מכר, שרק נאמר לו: 'תודה היה מאוד טעים!', 'ישר כח, התפללת נהדר!', 'כל הכבוד, חילך לאורייתא!', 'וואו, איזה מסודר ונעים לקנות פה', 'איך הגעת בזמן', ואפילו בוקר טוב או לילה טוב, החיוך שלך מאיר עיניים - - -

כל אותם משפטים 'קטנים' כביכול, שאינם דורשים מחשבה ולא מערך משומן, לא עולים פרוטה ואפילו לא לוקחים זמן - המילים והמשפטים האלה נותנים כח, מעניקים תקווה, מדליקים אור בעיניהם של חברים ומכרים, פותחים להם שער להצלחה. זה כל כך פשוט וזמין - כמה כדאי לשים לב ולעשות!

ובפרשת השבוע יש לנו דוגמא חיה לכך: רחל אימנו עומדת ללדת את בנה השני, בנימין. המצב קשה, היא מסתכנת בנפשה. אומרת לה המיילדת 'אל תיראי, כי גם זה לך בן!', רגע, וכי רחל אימנו לא ידעה שהיא עתידה ללדת את השבט האחרון משבטי י-ה, את בנימין? וכי המיילדת חידשה משהו, או גילתה משהו שלא היה ידוע קודם? הרי רחל אימנו היתה נביאה, היטב ידעה מה היא יולדת, וכי הוא בן, ואף הספיקה לקרוא לרך הנולד בשמו!

אלא שכאן מסתתר מסר סמוי: גם כשהכל ברור וידוע, גם כשיש נבואה שמימית שהתינוק ייולד, גם כשהיולדת היא נביאה שיודעת שייולד בן ושמו בנימין - עדיין, ברגע המאתגר של הלידה, המילה הטובה של המיילדת נותנת לה כח, נוטעת בה עוצמה לעבור את הרגעים הקשים, מעניקה לה יכולות. נכון, רחל אימנו היתה יולדת בכל מקרה, וכאמור - כנביאה היא ידעה בדיוק מה ייולד, איך הוא ייקרא, וכי הוא האחרון מ-12 השבטים, ובכל זאת המילה הטובה נתנה לה כח!

אחים יקרים, לכולנו יש הזדמנויות כאלה, אינספור, בכל יום. כל מי שמסיבנו עלול להיות ברגע קשה עכשיו, וגם אם לא - מילה טובה תמיד עוזרת, תמיד משמחת, בכל מצב נותנת כח. הבה נפזר סביבנו מילים טובות מכל הלב, נחפש כל סיבה להחמיא בבית ומחוצה לו, בקרב חברים ובין מכרים, לאנשים קרובים ואף לזרים, ונזכה להיות שותפים בהארת חייהם ובהצלחתם של ברואי תבל, שנטלו כח והחזיקו מעמד בכוחה של מילה טובה!

ה'מתמיד' המפתיע של הישיבה...

הם היו שני חברים, שלמדו יחדיו בישיבה, לפני כחצי יובל. חברים אמרנו אולם אין זה מדוייק - שכן האחד היה תלמיד שקדן שהגה בתורה בהתמדה, נחשב לאחד מגאוני הישיבה שידיו רב לו בכל סוגיא נלמדת, ואילו השני - רחוק היה מהתמדת התורה כרחוק מזרח ממערב, התקשה לשבת על מקום אחד יותר מרבע שעה, וגם כשרונו היה בינוני ומטה...

ודווקא לכן, כשנפגשו כעבור שני עשורים, היה בעיני השקדן לפלא, כשנודע לו שהחבר ההוא - אותו הכיר מהישיבה, קם והפך למרביץ תורה נודע, והוא מפורסם כגאון ששולט היטב בכל מכמני המסכתות הנלמדות בישיבות, וכמתמיד שהוגה בתורה ללא הפסקה. רגע, איך זה יתכן, הלא בישיבה נחשב כבינוני מינוס, ואולי כחלש מינוס...

החליט החבר להתחקות אחר עקבות חברו לשעבר, ולגלות מה עבר עליו מאז הכירו בישיבה ועד ימינו אנו, ואז נפעם כשנודע לו דבר הסיפור, ומעשה שהיה כך היה:

אותו בחור, שכאמור היה נכשל ונחשל בכל תחום לימודי, נשבר לבו בקרבו, והוא הרגיש שאין מקומו עוד בישיבה. באחד הימים בא לפני ראש הישיבה, והודיעו בקול שבור אך נחרץ כי הקיץ הקץ על נסיונותיו למצוא טעם בלימוד התורה, והוא מבין שעם כל הכאב והצער שבדבר - הוא פשוט סוגר את הגמרא ויוצא לעבוד, לפחות לעשות משהו בחיים.

ראש הישיבה שמע, וחש כאב עז מפלח את לבו. היטב ידע כי לא קל

לתלמיד שלפניו, כל יום בישיבה דורש ממנו מסירות ומהווה אתגר. ובכל זאת, כששמע את הדברים יוצאים מפיו - חש שאינו מסוגל לתת לו לעזוב בצורה כזו, והחל לשואלו:

'אמור לי בבקשה, כמה זמן אתה כן מסוגל ללמוד, במאמץ מקסימלי?', והבחור הרהר ארוכות כמחשב את חשבונותיו, והשיב: 'בקושי בקושי, אולי אגיע לארבע שעות ביום... זה המקסימום!' אם יורשה לי שאלה נוספת, הגיב ראש הישיבה בשאלה, 'וכמה להערכתך לומד הבחור המתמיד ביותר בישיבה, זה שלא עוזב את הגמרא כמעט ולו לרגע?', 'אוהו', הגיב הבחור, 'המתמיד של הישיבה - להערכתך הוא לומד ארבע עשרה שעות ביממה. ארבע עשרה שעות. ואני, המקסימום שאני מסוגל בקושי רב ובמאמץ עילאי זה אולי ארבע שעות!'

'אם כן אתה עוקף את המתמיד של הישיבה, כן? זה ידוע לך?' - אמר ראש הישיבה, 'הבה נעשה חשבון: באבות דרבי נתן כתוב, שפעם אחת בצער שווה יותר ממאה פעמים שלא בצער. אמת ויציב כי המתמיד הלז לומד ארבע עשרה שעות ביום, אך זה בא לו בקלות יחסית, זה כשרונו והוא נהנה מכל רגע. לעומתו, אתה - כשאתה לומד ארבע שעות בשיא המאמץ, הרי זה ארבע שעות בצער, שהן שוות כמו ארבע מאות שעות של המתמיד הנבחר בישיבה. אז מי לומד יותר ממי?'

הבחור צחקק במבוכה, והשיב ב'נו...נו...' סתמי שכזה. הוא לומד בצער, ולכן כל שעה שלו נחשבת מאה, כלומר - שעה אחת שלו - זה כמו שבוע לימוד של המתמיד בישיבה. חשבון מעניין, אבל לא כל כך מתקבל על הדעת... 'ראש הישיבה עושה ממני צחוק...' - פלט לבסוף במבוכה רבה, 'הלוואי הייתי מגיע לקצה קרסוליו של מתמיד הישיבה!'

'אתה לא רק מגיע, ולא רק לקצה, ואף לא לקרסוליו. אתה עוקף אותו, ובענק. ארבע מאות שעות ביום, הוא בשום אופן לא יכול לתת תפוקה כזו, גם אם ירצה. אתה המתמיד של הישיבה, איך אוכל לוותר על המתמיד של הישיבה?! איך אתה מהין לחשוב על עזיבה, שעה שאתה הכתר של התמדת התורה בישיבה?!'

הבחור חייך, והחל להתווכח. החשבון לא נכון, ואולי הוא רק בערך, ואולי רק כמעט. הוויכוח נמשך והתלהט, עד שהשניים קבעו ללכת אל הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א, ולשאול את פיו. כשנכנסו, ראש הישיבה הציג את הבחור שלצידו במילים הבאות: 'היום הגעתי ועמי המתמיד של הישיבה שלנו, מספר אחד בהתמדת התורה בישיבתנו!' - כשהבחור מסמיק ומחוויר לסירוגין, ואילו רבי חיים מתחייך חיוך גדול, ומביט בו בהתפעלות...

ואז, תיאר ראש הישיבה את החשבון במדוייק, והסביר באיזה 'מתמיד' מדובר... הוא לא יכול ללמוד יותר מארבע שעות, זה דורש ממנו מאמץ עילאי. לפי התרגיל החשבונאי של פעם אחת בצער שווה כמו מאה שלא בצער - הרי שהוא עוקף את כל תלמידי הישיבה פי כמה וכמה, ולימודו הוא כלימוד ארבע מאות שעות מדי יום!

עתה, הביט רבי חיים בבחור במבט מתפעל שבעתיים, וביקש ממנו:

נו, אם אתה כזה מתמיד גדול - תן לי ברכה!

והבחור, המום, נבוך ומבולבל גם יחד, לא הצליח להוציא הגה מפיו. רבי חיים קניבסקי מבקש ממנו ברכה, כי הוא המתמיד של הישיבה! אולם רבי חיים לא התכוון לוותר, ועמד על כך שה'מתמיד' של הישיבה יברכו, עד שלא נותרה לו ברירה, והוא שלף מפיו ברכה חטופה ומגומגמת משהו 'ימלא השם כל משאלות ליבכם לטובה', ורבי חיים נענה ב'אמן' ובברכת 'וכן למר'...

הביקור הסתיים, וראש הישיבה, יחד עם הבחור, שבו לישיבה. עתה הרגיש הבחור שלא בנוח, הרי הוא המתמיד של הישיבה, רבי חיים קניבסקי מבקש ממנו ברכה - איך הוא יכול לעזוב את הישיבה? איך הוא יכול להיפרד ממנה? הוא חייב לנסות, שוב ושוב ושוב - עד שהצליח ואכן גדל וצמח למרביץ תורה ההוגה בה בשקידה רבתי, ושמו נישא בהערצה בפי כל תלמידיו - כפי שמסופר בגיליון 'שיעורי ליל ששי לבני עליה', מפי החבר הנפעם של הבחור...

ועתה, אחים יקרים, באו חשבון: אם ראש הישיבה היה מתחיל במילות מוסר וכיבושין, אם היה מתעלם, אם היה אפילו מצטער - כל אלה לא היו משאירים את הבחור בישיבה, ולבטח לא מגדלים אותו לתלמיד חכם ומרביץ תורה. אבל ראש הישיבה בחר בדרך של מילה טובה, וברגע בו שמע על תלמידו המתקשה - החל להחמיא לו, לרומם אותו, הכתיר אותו באחת ל'מתמיד' הבלתי מעורער של הישיבה - והתוצאה הברוכה ידועה.

אחים יקרים, סביבנו המון אנשים כאלה, ברגעים דרמטיים יותר ופחות בחייהם, ברגעים קשים, וגם ברגעים פשוטים. מחמאה אחת מכל הלב, מילה טובה שנותנת כח, משפט מחזק שמטיעין אנרגיה - את זה כולנו יכולים לתת, ולעולם לא נשער לאן הדברים יובילו ומה תהא התוצאה. הבה נחפש כל הזדמנות לומר מילה טובה, להחמיא לזולת, לחפש בכל אדם את הנקודות החיוביות ולהחמיא עליהן מכל הלב, ונזכה להיות שותפים בבניינם של רבים ובהצלחתם לדורות!

כמה מילים שחוללו מהפך!

הסיפור הבא, ראשיתו בבחור נחמד אחד, בן למשפחה טובה, אשר לדאבון כל לב בפתע פתאום החל להידרדר רוחנית. הוריו ומוריו חזו בכאב בילד הפלא עד לא מזמן, כיצד הוא חוצב לעצמו בורות נשברים שאין בהם מים ולא לחלוחית תורה, מתחבר לגרועים שבחברים, ומוצא את עצמו ממושמע ונכנע לתכתיבי היצר.

הדבר היה כואב ומצער, וגם מעורר תמיהה. הוא נולד וגדל בבית מצויין, ספג מנעוריו חינוך טוב, וגם הצליח בלימודיו. כל מי שניסו לדבר אל לבו, לא רק שליבים התמלא כאב עצום, אלא שגבותיהם גם הורמו בתדהמה. איך זה קרה? מנין לו לבחור שחונך וגדל כראוי - לעזוב את אורחות החיים והחינוך שקיבל? מה גרם לשינוי הדרמטי כל כך בהתנהגותו?!

אחד היועצים החינוכיים הנודעים נכנס בעובי הקורה, והחל לשוחח עם הבחור, שיחה ועוד שיחה, מנסה לדלות מעומק לבו את הסיבה שמובילה את הבחור לבחור בדרך לא טובה. לא בנקל עלה בידו לפרוץ את סגור לבו של הבחור, אולם לבסוף, היתה לו תחושה

בנוהג שבעולם, אם אבא מגלה את בנו בבית בשעה שהוא אמור לשהות במוסד החינוכי, הרי שבדרך כלל הוא יתקיף את בנו בשאלה: 'מה אתה עושה כאן? למה אתה לא בישיבה? למה אתה לא במוסד? מה קרה - למה אתה בבית?' זו לא הדרך

שעמד על סוד העניין, והוא מיהר לגבש תוכנית פעולה... הלה יצר קשר עם משגיחי הישיבה אליה השתייך הבחור - אם כי קשה לומר שלמד בה, וביקש את עזרתם. 'נחוצים לי 7-8 בחורים טובים ויקרים, עידית שבעידית של הישיבה, לצורך משימה חשובה של הצלת נפשות רוחנית!' - ביקש, וגם נענה. ערב אחד ישב עם חברי הקבוצה, ופרש בפניהם את היוזמה - שלהערכתו יש בה כדי להציל את הבחור...

הבחורים נענו בשמחה, ועוד באותו ערב יצאה היוזמה אל הפועל. שמונת הבחורים שנטלו על עצמם את האחריות, החליטו פשוט להתחבר אל הבחור, לדרוש בשלומם בכל עת, להחמיא לו בכל הזדמנות, לקרבו אליהם בקריאה של חיבה. הם מעולם לא העירו לו דבר, לא אמרו לו מילת ביקורת, רק הרעיפו עליו מחמאות, ותמיד מצאו סיבה לומר לו מילה טובה...

דבר יום ביומו, ערב ובוקר, הם עשו הכל כדי לפגוש בו, לומר לו 'בוקר טוב' בהארט פנים, להחמיא על החולצה המגוחצת, על המילים שהשיב, על חכמת החיים ששזורה בכל מילה שיוצאת מפיו. אין לדעת אם האמינו בכל המחמאות שהרעיפו עליו, אבל הם האמינו במטרה, ובתוצאותיה המקוות...

ולא ארכו הימים, והבחור דגן, שלא היה מודע לכל המתרחש מאחורי גבו, חש חלק מהחבורה האיכותית בישיבה. הן שמונת הבחורים הטובים של הישיבה, מתעניינים בו בכל עת, מחמיאים לו בכל שעה, דורשים בשלומם באהבה בכל הזדמנות. ופתאום, לא היה לו נעים להמשיך לשהות בחברתם של החברים הישנים - שדרדרו אותו אל פי פחת, שכן השהיה בחברת הבחורים הטובים - היתה לו נחמדה בהרבה, מתגמלת הרבה יותר, במילים טובות וחמות...

רק מאוחר יותר, גילה היועץ שטיפל בעניין את הסיפור כולו למחנכיו של הבחור, שהופתעו מהמהפך שהתחולל בנפשו של תלמידם. הוא סיפר, כי לאחר אינספור שיחות עם הבחור המתמודד, גילה וזיהה

מעט שמן וביצה, אולי עוד יותר מהנאת העשיר מאכילת בשר ודגים. "ישבתי בחדרו", סיפר הרב יעקב גוטרמן שליט"א, "והוא ביקש ממני שאביא לו (מהמקרר) את מנת התפוחים המבושלים הקטנה שהיה אוכל. ואז אזרתי אומץ ותמהתי, אודות הסיגופים של ראש הישיבה באכילה. חיך מרן ואמר: 'אני אספר לך: בחו"ל היתה עניות גדולה, בשבת היו אוכלים לפעמים את העצמות של העופות, ומי שהיה עשיר, יכול היה להרשות לעצמו לאכול עוף בשבת. מי שהיה עשיר עוד יותר, אכל בשר. ועשיר הגדול אכל בשר גם באמצע השבוע, כמו העשיר הנודע - ויסוצקי. ושאלו ברוסיה, אם כן באמצע השבוע, מה הוא אוכל בשבת? והשיבו כי בשבת הוא אוכל קומפוט תפוחים... והנה אני יותר עשיר ממנו, כי אני אוכל כל יום קומפוט..."

"אמרתי לסבא", סיפר נכדו של מרן, "שמעתי כי היו תקופות, שלסבא לא היה כסף כלל לקנות עוף, ואכלו כל השבוע קישואים או חצילים משבת לשבת" (בדרך כלל הגראי"ל לא היה מגיב לסיפורים הללו). פתח סבא את פיו הקדוש ואמר בנחרצות: "לא היה חסר לי, אז בשעתו טעמתי בהם כמו טעם עוף ממש, לא היה חסר לי כלום! וגם הייתה עושה מפטריות. יש פטריות שהם סם המוות אבל יש פטריות שאפשר לאוכלן, והיה טוב מאד, מה יש לגבירים מהכסף שלהם, וכי הם אוכלים זהב? וכי חיייהם בריאים או ארוכים יותר מחיי העניים?" באותה שיחה דיברו גם על 'כבוד', רבי אהרן לייב אמר: "לא חסר לי ענין של כבוד, ולא מפריע לי כבוד, כי כבוד זה כלום!", והמשיך: "תראו דוגמא, כמה שכבוד הוא כלום, אחד יש לו רכב מפואר, יש לו כבוד כיון שהרכב שלו היחיד במינו בארץ. הרכב שלו ושל הנוסע לפניו הם אותו דבר, נוסעים טוב ונוחים במיוחד, שניהם שווים, רק שהוא מרגיש טוב יותר, בכך שהוא יודע שהוא יושב ברכב היחיד בארץ, אני שואל אתכם, האם זה הכבוד המהולל, וכי זה כבוד?!" (אחר כך נתן דוגמאות נוספות, באפסיות הכבוד).

וכך, מפעם לפעם במשך כעשר שנים ויותר, כאשר נפגשו הרב והתלמיד השכן, קד ר' ליפא קידה, והביט על 'גדול הדור', וגדול הדור הביט עליו בשתיקה - כאיש עסקים האומר לשותפו לעסק: "אתה זוכר, כי יש בינינו עסקה..."

בפעם האחרונה

כמה ימים לפני אישפוזו של רב אהרן-לייב בתשע"ז, הרב ליפא נכנס בפעם האחרונה.

רב אהרן-לייב שכב על מיטתו בחולשה רבתי, ואחד התלמידים שח עמו בתשובות רעק"א (סימן ס,ט הלכות כיבוד אב ואם). ר' ליפא הושיט יד, ואז כדרכו של גדול הדור-בענווה יתירה, ביקש: "נו ליפא, ברכני..."

"וכי ראש הישיבה עושה ממני צחוק?" - השתומם התלמיד ושאל, אבל מיד התעשת, וברך בחום ובקול רם: "שראש הישיבה ימשיך להיות העשיר בעולם...". נזכר גדול הדור בעסקה, ומיד חיך את החיוך האחרון ביניהם - פנים לפנים...

(מתוך הספר 'חכימא דיהודאי')

ממנו כאילו הם עומדין ומשחקין לפניו. ויש אומרים לא הראהו אלא צדיקים בלבד")

נסיעה שניה

בנסיעה הבאה לחו"ל, פגש ר' ליפא את הצדיק ר' אורי זוהר בפאתי רחוב בניו יורק, וסיפר לו ככה בדרך אגב, כי יש לו עסקה עם מרן הגראי"ל שטיינמן, והציג את פרטי העסקה...

הרב זוהר שמע, הרהר, ואז אמר לו:

"זכיתי! יש לך את המיליון כי אני יותר עשיר ממנו... והחשבון הוא פשוט: ראש הישיבה לא עבר את החיים שאני עברתי, וכיון שכך, אני יודע טוב ממנו, כמה אני צריך להיות מאושר, ועד כמה להיות עשיר השמח בחלקי, בכל דף גמרא נוסף, בכל תיקון במידה והתרוממות באמונה ובדבקות, לך נא ותאמר לרבן של ישראל כי מצאת עשיר ממנו..."

הם נפרדו, כשרבי ליפא שואל בחיך את הרב זוהר: בכמה אחוזים הוא מעונין, מתוך המיליון שיקבל מרב אהרן-לייב...

לאחר שתי דקות דילג אחריו הרב זוהר, וקרא לעברו: "במחשבה זריזה נוספת, החלטתי שטעות היתה לי, 'חוזרני בי'. מדוע? אסביר לך", אמר הרב זוהר במתק שפתיו:

"כל אחד מאתנו יש לו אמצעים לעורר את יראת השמים, כמו שמפורש בגמרא 'אם פגע בך מנוול זה, הצר הרע, משכהו לבית המדרש', 'יזכיר לו יום המיתה'... לי אישית יש אמצעי נוסף, שכאשר אני נחלש ביראת שמים שלי, הנני מעלה בזיכרוני את הצורה של הרב שטיינמן. צורה? כי בכל פעם שיש לי את הזכות להיכנס לאליו, בכל פעם! אני מוצא אותו יושב זקוף על המיטה, כובע לראשו ושרפרף מטבח מושכב מאחוריו. 'ובכן, דע, כי מי שיושב כך, כשהוא בינו לבין עצמו, אינו עם עצמו, אלא יושב הוא כך לפני השכינה הקדושה, ומי שמקיים כך את דברי הרמ"א בסעיף הראשון בשולחן ערוך: 'שיויתי ה' לנגדי תמיד', וודאי שלא הגעתי לקרסולי קרסוליו ב'עשירות' שלו. אולי לא שמת לב, כי כולנו רגילים לראותו כך, אבל דע לך, הוא כל העת יושב לפני ה'! שיויתי ה' לנגדי תמיד. הוא עשיר מכולנו! (ובגלל כך, הגדיר את מצבו ואמר: "אני משתדל לעשות מה שצריך" כי הוא לפני ה')..."

"אז אם כן, תמשיך לחפש...!", קרא לעברו הרב אורי זוהר, בטבורו של הרחוב הניו יורקי, ושניהם נפרדו והמשיכו למצוותיהם.

חזרה מחו"ל

בשובו ארצה, סיפר ר' ליפא לרב אהרן-לייב את מה שעבר עליו, בכללות, וגם את ה'עשיר' - הרב אורי זוהר, שפגש שם ברחוב בניו יורק. שהוא אכן עשיר גדול, אבל עדיין הוא סבור שאינו עשיר גדול יותר מהרב שטיינמן...

העשיר שבתבל שמע, וחיוך קל ריחף על פניו.

פסע הרב ליפא לכיוון היציאה מהבית, והתחשק לו להציץ שוב במקרר, לראות האם העשיר שבתבל, אכל חצי או רבע מהמאכלים שהיו שם לפני הנסיעה... (רבי אהרן לייב הדגיש כמה פעמים, שלעני ולעשיר יש אותה הנאה מהאוכל. העני ברעבונו נהנה מלחם טרי מהחנות, עם

סוף סוף נראה החבר מרחוק, עוד רגע והוא כבר מגיע. ברגע זה התקרבה אל החבר עגלה ובה מקום אחד בלבד. לתדהמתו של ר' מאיר קפץ החבר ועלה על העגלה עם מטלטליו. עוד רגע, והנה חלפה העגלה על פניו של החבר המחכה, בהותירה אחריה ענן אבק, וחבר אחד, נאמן, העומד ומחכה... איזו תדהמה, איזו אכזבה, איזו תרעומת! לימים סיפר כי באותו רגע אמר לעצמו: אם יקרה לי מקרה דומה שנית לא אחכה!

אך בו במקום חזר בו: חלילה לי! - נוף בעצמו. וחזר ואמר בלבו: על אף הכל, איני מתחרט על שחייתי, היה כדאי! למען עצמי, למען טוהר נפשי, כדאי היה לחכות ולא להשאיר בין לוויה מאחור! "באותו רגע שמחשבה טהורה זו חלפה בלבי, חשתי שמהוה התשנה בי והייתי לאיש אחר, טוב יותר".

(מתוך 'ומתוק האור' בראשית ג)

בספר 'המשגיח ר' מאיר' מובא מעשה מופלא, המציג את מידותיו המופלאות של רבי מאיר חדש זצ"ל, ואת הכח שהיה בו להעביר על מידותיו. היה זה בתקופת מלחמת העולם הראשונה, כאשר הוא נתגלגל ובא עם אחד מחבריו לכפר נידח. והנה הגיעה ידיעה שהצבא הגרמני הולך וקר. רוב תושבי הכפר נבהלו ומיהרו למלט את עצמם על עגלותיהם, ובין כלל התושבים נחפזו אף שני החברים לצאת אל מבואות הכפר, מתוך מטרה לעלות על אחת העגלות. לפתע נזכר החבר כי שכח את אחד מחפציו בכפר פנימה. הוא מיהר לחזור לחפש את אבדתו, ור' מאיר נותר במקום על מנת לחכות לו. בזו אחר זו חלפו על פניו עגלות עמוסות אנשים על מטלטליהם. הזמינו אותו להצטרף, אך הוא סרב. כיצד זה יעזוב את חברו בדד? עוד מעט לא יישארו עגלות בכפר, אך החבר טרם חזר, והוא נשאר על עמדו, עומד ומחכה.

המשך מעמוד 19 | נבחני ה'דף היומי בהלכה'

לצד הסיפוק הפנימי והאמיתי של עמידה בעקרונות העקביות, של שמירת המסגרת הלימודית והמבחנים, התחלתי לקלוט את המסירות של 'דרשו', כשכל אחד בתפקידו אחראי המבחן - לצד המזכירות במשרד, עושים הכל לעזור לכל אחד להצליח לעמוד במסגרת שלו ללימוד ולידיעת התורה".

לשליחת תגובות לכותב המאמר,
כתבו ל: a0533185209@gmail.com

לא היה זכר למבחן, האחראי לא היה במקום, התברר שהוא כעת בביתו מחמת הקורונה. כמובן, די מהר, הגיעו כמה נבחנים תושבי המקום וחיש מהר הכל הסתדר, הגיע אחראי חילופי לצד הבאת חומר המבחנים לבית הכנסת. ואז התברר שמשום מה מבחני 'קניין חכמה' נפלטו מהמארז... "יצירת קשר מהירה למשרד 'דרשו' העלה את הרעיון לשליחת המבחן בפקס, כמה ניסיונות חוזרים ונשנים, והמבחן הגיע בהצלחה.

המשך מעמוד 21 | הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

להתעטף בו, והסוחר הביא לה את הסחורה וסייע בעדה, היא העניקה לו את החגורה. אך אילולי זאת, אין ספק שגם על החגורה הייתה מבקשת תמורה".

סיים הנצי"ב את דבריו, הביט במשכיל עז הפנים ואמר לו בקול נוקב: "הינך תמה כיצד הצלחת להוציא את ה'העמק דבר'? התשובה היא שלא מכוחי הוצאתי אותו. ביחס לעמקות הנפלאה שבחיבור זה, הזמן בו השקעתי בכתבתי אינו מספיק כלל וכלל. ה'העמק דבר' הוא מתנה מן השמים! כל סדר יומי טוב סביב התורה, את כל עיתותי אני מקדיש לעמלה של תורה, ולכך מזכה אותי הקדוש ברוך הוא במתנת חינוך להוציא חיבור נפלא שכזה מתחת ידי. אך אתה שאינך לומד מאומה, כל זמןך מבוזבז על עיסוקים זוטרים הנוגדים את ערכי התורה, מדוע שיזכו אותך משמים להוציא חיבור תורני? לא מעניקים משמים מתנות חינוך למי שלא עושה מעצמו דבר!"...

בשביל ליכות לעזרה ממרומים בלימוד התורה, זקוקים להילחם! לעמוד! להשקיע! רק אז רואים סייעתא דשמיא!

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

מביא לו המוכר ניירות עטיפה וחבלים בכדי לאורזם. "ניגש אליו הלה ושאלו: 'כמה שילמת עבור העטיפות והחבלים הללו?' והשיבו הקונה: 'לא שילמתי עליהם מאום - קיבלתי זאת בחינם!'. הרעיון מצא חן בעיניו, ונעמד גם הוא בתור לבקש עטיפות נייר וחבלים.

"כשהגיע תורו, הביא לו המוכר את מבוקשו, ונקב בסכום לתשלום בסך כך וכך מעות. 'מה קורה כאן?' התרעם האיש, 'איפה ואיפה! לפני חמש דקות ראיתי שמפלוני לא נטלתם מאומה על נייר עטיפה וחבלים. מדוע ממני אתה דורש תשלום?'"

"שוטה שבעולם!", השיב לו המוכר, 'האדם שראית קודם, רכש אצלי מוצרים רבים בסכום עתק, ועל כן היה זכאי לקבל גם חבילת נייר לעטיפה וחבלים, כדי שיוכל לארוז את המוצרים ולקחת אותם הביתה בצורה בטוחה ומסודרת. אך אתה שלא קנית בחנות דבר, מדוע שתהיה זכאי לקבל משהו? אינך לקוח כאן, ואינך זכאי גם לא מתנה מועטת!"

"גם אשת החיל", המתיק מרן הנצי"ב, לאחר שהכניח סדין שלם

בעלי רכוש רב! היינו רגועים ביודעינו כי רכושנו בלתי ניתן לגניבה, והוא הולך אתנו לכל מקום! היינו רגועים כי היה לנו במה לתפוס ולהתנחם בשעות קשות אלו! היה לנו רכוש וחוסן פנימי, כדי שנוכל להתמודד בסער התקופה!"...

כך הם בכו ובכו על מר גורלם, בראותם לעומתם את בני הישיבות, השמחים בחלקם גם בשעת מיצר, מרכושם שרכשו כל חייהם ונצבר בלבם ובנפשם, והוא מזונם וחלקם בכל עת וזמן, ובכל מקום בעולם. סיים רבי יעקב זצ"ל: "במצב זה נודע לנו איזה רכוש פנימי יקר רכשנו בישיבה, רכוש שווה בהרבה מכל רכוש שבעולם, אותו רכוש לא יוכל אף אחד ליטול מעמנו, גם בזמנים הכי קשים! האושר הפנימי שרכשנו עומד לנו לנחמנו!"...

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצוויג, כתבו ל: 7622500@gmail.com

בך יעקב!"... לאחר הפסקה קלה, המשיכו האחים והכריזו בדומטיות ובקפדנות: "אף פעם לא נמחל לרב שפירא, הגאון רבי אברהם דובער שפירא זצ"ל בעל ה'דבר אברהם' מקובנה, ולרב מפוניבז', הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, על העוול שעשו נגדנו!"...

לשמע הדברים עושה רבי יעקב גלינסקי את אזנו כאפרכסת ושואל: "טענות? אלו טענות? מה לכם ולגדולי תורה ענקיים כאלו?"... משיבים האחים: "כן, טענות! ועוד איך טענות! למה לא באו אלינו הרב כהנא והרב כהנמן, עם כלי נשק להוציא ממנו כסף לצדקה ולמוסדות התורה? כל פעם שבאו הגאונים להתרים אותנו, עד שקיבלנו אותם לפגישה, וכשכבר נערכה הפגישה כמה פשרות התפשרנו על סכומי כסף זעומים, טיפשים היינו!! הנה הקומוניסטים באו עם כלי נשק, וחמסו מאתנו את הכל, אילו הגיע רכושנו למוסדות תורה - היינו רגועים, שקטים ושלוים, היינו גם כאן בסביר הרחוקה

למילים הטובות שנאמרו לו, ונותן לו כח לצלוח כל אתגר, להתמודד בגבורה, להצליח בחיים. הבה נעניק מילים טובות לכל סובבינו, בבית ובחוץ, בקהילה ובשכונה, הבה נרעיף מילים טובות מכל הלב - ונהיה שותפים בהצלחתם של כל מכרינו וחברינו כל החיים!

המילים הראשונות - מכריעות!

הגאון רבי ראובן שראבני זצ"ל, מראשי ישיבת 'יקירי ירושלים', נודע כמחנך בחסד עליון, שמצא מסילות ללב כל תלמיד. בנו, יבדלחט"א הרה"ג רבי יהושע שליט"א, מספר כי אביו נהג לומר, שבנוהג שבעולם, אם אבא מגלה את בנו בבית בשעה שהוא אמור לשהות במוסד החינוכי, הרי שבדרך כלל הוא יתקיף את בנו בשאלה: 'מה אתה עושה כאן? למה אתה לא בישיבה? למה אתה לא במוסד? מה קרה - למה אתה בבית?'

זו לא הדרך. כשאבא פוגש בן בעיצומו של יום, ראשית עליו לומר לו מילה טובה, להעניק לו חיבוק אוהב. לומר לו 'כמה אני שמח לראות אותך, לקבל את פניך שלא בשעת שגרה'. רק לאחר קבלת פנים לבבית, שמעידיה על קרבת הלבבות והאהבה המפעמת בלב של אבא - כפי שהוא מובעת במילותיו, אפשר להתחיל לברר מה קרה, האם נענש, ולמה...

אבל האל"ף ב"ת, ההתחלה, חייבת להיות מילה טובה, חייבת להתחיל במשהו מחזק, מעודד ואוהב. רק כך אפשר למצוא מסילות ללב הבנים, ולהצליח לגדלם לתורה וליראת שמים כשאיפתנו הטהורה!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

כי הוריו - שהם חכמים ונבונים, יראי שמים בתכלית ואנשים רציניים מאוד - למרבה הצער לא השכילו להעניק לבנם מילה טובה, לטעת בו שמחת חיים, חדוות עשייה. מתוך רצונם הכנה לחנכו היטב, עסקו בעיקר בדברי ביקורת כלפיו, אז הוא הלך לחפש מי שיחמיא לו... כך מצא את החברים שדרדרו אותו רוחנית, וכך נגאל מהם - בעזרת חברים טובים ששמו להם למטרה להעניק לו את אותן מילים מעודדות ומחזקות, שהפיתו בו שמחת חיים וחדוות חברים. הוא פשוט כבר לא נזקק לחברים השלייליים, שכן הטובים שבחבורה - אותם הוא מעריך שבעתים - מרעיפים עליו מילים טובות לרוב, ואלה מוצאות מסילות ללבבו...

על סיפור המהפך שהתחולל בנפש הבחור, מעיד הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ' שליט"א בספרו 'טיב הפרשה', ויש בו מסר מעורר מחשבה: הכי קל להעביר ביקורת, לנסות לתקן, להניח את האצבע ולמקד את המבט בשלילי. זה עשוי ליצור תוצאה טובה, אבל אינספור פעמים מוביל לתוצאה גרועה והרסנית...

ומנגד, מילים טובות בונות עולמות, מחיות נפשות, מעניקות שמחת חיים ונותנות כח לעמוד בפני כל אתגר, לנצח כל התמודדות, להתגבר על כל קושי. מילים טובות מעניקות לאדם משמעות לחייו, משנות את המבט שלו על עצמו, ואפילו מחייבות אותו להתאים את עצמו למידות של המילים הטובות המדוברות עליו. זו הדרך המובחרת להשפיע ולהועיל, זו הדרך הטובה ביותר להעניק עזרה לאדם מתקשה, לתת לו כח!

כל אדם, בחור כמבוגר, סב כאב, תלמיד חכם כעם הארץ, מגיד שיעור או רופא, נהג אוטובוס או אדריכל, מלמד או אפילו חברותא - זקוק למילה טובה. הדבר מחייב אותנו לעמוד בסטנדרטים גבוהים, בהתאם



**סיכום
שבועי
ב'דף יומי
בהלכה'**

- ◆ **האם בירושלים העתיקה יש מצוה מן התורה ליטול את ארבעת המינים בכל ימי החג?**
- ◆ **האם יש חובת 'חינוך' להידור מצוה?**
- ◆ **כיצד מחזירים 'מתנה על מנת להחזיר'?**

מצות ארבעת המינים

• יש מהאחרונים שכתבו, שלדעת הרמב"ם, מצוה מן התורה ליטול ארבעת המינים בכל שבעת ימי חג הסוכות, לא רק בבית המקדש, אלא בכל שטחי ירושלים העתיקה. ורבים חלקו על דעה זו.

• חכמינו ז"ל גזרו שלא ליטול את ארבעת המינים בשבת של חג הסוכות, אף כשחל בה היום הראשון של החג. ולכן, הלולב, ההדס והערבה, אסורים בשבת אף בטלטול. ואם בימות החול מקפיד שלא לטלטל את ארבעת המינים, מחשש שיפסלו - הרי הם נחשבים כ'מוקצה מחמת חסרון כיס'.

חינוך קטן למצוות ולקיום מצות ארבעת המינים

• חכמינו ז"ל חייבו את האב לחנך את בנו לקיום המצוות, בין דאורייתא ובין דרבנן. אולם, אין חובת חינוך להידור מצוה'.

• בהמשך לאמור: הפוסקים כתבו גילאים שונים לתחילת חובת חינוך הקטן לקיום מצוות 'עשה'; חמש, שש, או שבע; כשהדבר משתנה גם על פי רמת הבנתו של הקטן.

• קטן היודע לנענע את הלולב כהלכה, חובה לחנכו בנטילת לולב; והיינו, שיודע להוליך ולהביא את הלולב לכל הצדדים, ולהעלותו ולהורידו, אך אין צורך שיהיה בקי בסדר הנענועים, או באופן הנענוע לפרטיו.

מהלכות הקנין של ארבעת המינים

• בעת רכישת ארבעת המינים ראוי להקפיד ולשלם עליהם, ולא לקנותם בהקפה, כדי שייקנו בקנין כסף המועיל מדאורייתא; ולא בקנין משיכה, או בקנין הגבהה, בלבד, שאינם מועילים אלא מדרבנן.

• קטן אינו יכול לקנות במעשה קנין אלא כש'דעת אחרת מקנה לו', דהיינו שאדם אחר מקנה לו, דהיינו במתנה, או במכירה,

שהנותן, או המוכר, מקנים לו. וכשם שאינו יכול לקנות, כך אינו יכול להקנות. אולם, חכמינו ז"ל תיקנו, שכאשר הגיע לעונת הפעוטות, דהיינו, גיל שש-שבע, הריהו יכול להקנות לאחרים. • אין לקנות את ארבעת המינים מידי קטן הסוחר בהם, ומי שקנה את ארבעת המינים מידי קטן, ונטלם ביום הראשון של חג הסוכות, ישוב ויטול ארבעת המינים אחרים ללא ברכה.

'מתנה על מנת להחזיר' בארבעת המינים

• המקבל את ארבעת המינים מחבירו ב'מתנה על מנת להחזיר', נחשבים הם כשלו, ויכול לקיים בהם את המצוה ביום הראשון של חג הסוכות. ואם המקבל לא החזירם - לא יצא ידי חובתו.

• המקבל את ארבעת המינים מחבירו במתנה על מנת להחזיר, ואבדו, או נפסלו - אף אם שילם תמורתם, אין זה נחשב כקיום התנאי של החזרתם, אלא אם כן יש לנותן ארבעת המינים אחרים.

• הנותן לחבירו ארבעת המינים במתנה "על מנת שתחזיריהו לי" - אם הנותן טרם קיים את המצוה באותו היום, חובה להחזירם בו ביום, לפני שיאמר הנותן 'הג'ל'.

• הנותן את ארבעת המינים שלו לחבירו במתנה - ואין לו מינים אחרים לקיים בהם את המצוה - אף אם לא התנה במפורש שזוהי 'מתנה על מנת להחזיר', נחשב הדבר כאילו התנה זאת.

• כאשר ראובן נותן לשמעון חפץ במתנה על מנת להחזיר - כאשר שמעון מקיים את התנאי ומחזיר את החפץ לראובן, עליו להקנותו לראובן ככל דיני הקנין, ואם לא כן, המתנה בטלה למפרע.

• כאשר ראובן נותן לשמעון חפץ במתנה על מנת להחזיר - שמעון רשאי לתת את החפץ ללוי במתנה על מנת להחזיר. ויש חולקים; ויש שמתירים רק כאשר מדובר במתנה לצורך קיום מצוה.

"הסתכלתי עליו בחיוך קצת עצוב ואמרתי לו: תאחל לי שבחודש הבא אבוא להיבחן... שבוע לאחר מכן קיבלתי את הציון..."

הצצה לרגעים מרגשים שתופסים את תשומת הלב בתוך מרוץ החיים השוטף

הרב יהושע לייבזון



השבוע התקבל במשרדי 'דרשו' מכתב שנועד לנשיא הארגון רבי דוד הופשטטר שליט"א, ושהעניק חיזוק עצום לכל עובדי הארגון העמלים ימים וליילות כדי להגדיל תורה ולהאדירה, ולהרבות בזיכוי הרבים עד היכן שהיד מגעת. בשורות הבאות נביא את המכתב עם שינויי עריכה קלים, וכל מילה נוספת, מיותרת...

היה זה בחודש טבת שנת תש"פ. עמדתי בתחנה שבעירי, והמתנתי לאוטובוס היוצא לירושלים כשבידי גמרא, מסכת ברכות. "כל עם ישראל מתחילים ללמוד מסכת ברכות", חשבתי לעצמי, "וגם אני לא ייגרע חלקי. כל היום אני עסוק בלימוד הלכה בכולל. מתי אוכל ללמוד דף גמרא? באוטובוס זה זמן טוב! אפשר ללמוד את הדף בדרך לירושלים לחזור עליו באוטובוס בו אני חוזר הביתה, ולמחרת להמשיך בדף הבא..."

לא האמנתי שאצליח לסיים את מסכת ברכות עד תומה, אבל אמרתי לעצמי שכדי לא לפרוש מהציבור אני חייב להיות לפחות בין המתחילים את הש"ס, ואולי, מי יודע, באחד המחזורים הבאים, בעוד 14 או אולי 21 שנה אזכה להיות גם בין הלומדים יום יום ומסיימים את הש"ס מתחילתו ועד סופו...

למדתי יום ועוד יום, וכך המשכתי עוד ועוד עד שראיתי פרסומת של 'דרשו' המציעה להצטרף לנבחנים המקבלים מלגה מדי חודש. החלטתי לנסות, מה כבר יכול להיות? הזיכרון שלי די ממוצע, אני לא חושב שאוכל להצליח במבחן, אבל זה לא עולה כסף אז למה לא לנסות?

כשהגשתי את המבחן, איחל לי חבר שהגיע גם הוא להיבחן שאזכה להמשיך ולהיבחן במשך כל שבע וחצי השנים הבאות ושלא אפול מבין הנבחנים בעוד שנה או שנתיים...

הסתכלתי עליו בחיוך קצת עצוב ואמרתי לו: תאחל לי שבחודש הבא אבוא להיבחן, כי אני לא רואה את עצמי ממשיך ללמוד 'דף היומי' עד סיומה של מסכת ברכות, שלא לדבר על מבחנים על כל מסכת שבת...

שבוע לאחר מכן קיבלתי את הציון. 99 אחוז! הוכיתי בתדהמה. כמובן

שזה נתן לי חשק להתאמץ יותר, וב"ה במבחן שלאחר מכן קיבלתי 100 אחוז. המשכתי עוד ועוד, ואז נודע לי שיש גם מבחן מסכם על 120 דף, החלטתי לנסות, ולהפתעתי הצלחתי גם במבחן הזה. את המכתב הזה אני כותב אחרי שקיבלתי את הציון למבחן האחרון של 'קנין ש"ס' שהיה על 630 דפי גמרא, וגם בו קיבלתי ציון גבוה מאוד ב"ה.

גיליתי בעצמי כוחות שלא ידעתי שהם קיימים בי, אני לומד במרץ רב יותר, אני מתאמץ יותר ומצליח יותר, כותב האברך בן ה-22 לנשיא 'דרשו', "אבל זה לא רק בלימוד 'דף היומי'. גם הלימודים שלי בכולל הלכה במשך שעות היום קיבלו צורה אחרת, אני לומד הרבה יותר רציני וב"ה עושה חיל בלימודי, וכל זה בזכותכם, בזכות זה שלימדתם אותי שאני מסוגל להגיע ליעדים הרבה יותר גבוהים ממה שחשבתי שאני מסוגל להגיע.

אם לפני שנתיים מישהו היה אומר לי שאני אצליח להיבחן על 630 דפי גמרא, הייתי מסתכל עליו כעל מי שיצא מדעתו חלילה. היום אני בטוח ויודע בוודאות שאני אצליח בעזרת ה' להיבחן גם על הש"ס כולו, כי כשאדם רוצה ומשקיע, הוא מסוגל להגיע ליעדים גבוהים במיוחד, וזה השיעור הכי חשוב שלמדתי ב'דרשו'.